

nzz

Nacionalna zaklada za znanost

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2007.

[2007]

[Godišnjim izvješćem 2007. obuhvaćeno je razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2007. godine. Ovaj dokument ili njegovi dijelovi ne smiju se reproducirati ili distribuirati u bilo kojem obliku bez prethodne suglasnosti Zaklade.]

SADRŽAJ

PREGLED AKTIVNOSTI U 2007. GODINI	3
UVOD	6
Prepoznavanje i izdvajanje najboljih projekata	6
Ulaganja kroz programe Zaklade	7
Članstvo u Europskoj znanstvenoj zakladi	8
ZAKLADA U 2007.	9
1. Programi Zaklade	11
1.1. PODRUČJE FINANCIRANJA - POTPORA REFORMI VISOKOG OBRAZOVANJA	11
1.1.1. Visoko obrazovanje temeljeno na ishodima učenja	11
1.1.2. Modeli financiranja studija	12
1.1.3. Integrirano sveučilište i integrirani sustav tercijarnog obrazovanja	13
1.1.4. Pregled područja Potpora reformi visokog obrazovanja	13
1.2. PODRUČJE FINANCIRANJA - PRILJEV MOZGOVA	14
1.2.1. Uspostavne potpore	14
1.2.2. Program Gost	15
1.2.3. Programi Senior i Povratnik	15
1.2.4. PostDoc	16
1.2.5. Pregled programa Priljev mozgova	16
1.3. PODRUČJE FINANCIRANJA - IZOBRAZBA DOKTORANDA	17
1.3.1. Stipendije za doktorande	17
1.3.2. Nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande	17
1.3.3. Pregled programa Izobrazba doktoranda	18
1.4. PARTNERSTVO U TEMELJNIM ISTRAŽIVANJIMA	18
1.5. SOCIOKULTURNA TRANZICIJA IZ INDUSTRIJSKOG U DRUŠTVO ZNANJA	20
1.5.1. Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja – projekt koordinacije	20
1.6. MEĐUNARODNI PROGRAMI	21
1.6.1. Potpora uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe Europske znanstvene zaklade (ESF)	21
1.6.2. EMBO potpora za uspostavu laboratorija	21
1.6.3. Europsko društveno istraživanje	22
1.6.4. Pregled Međunarodnih programa	22
1.7. NAGRADE	23
1.8. PREGLED ULOŽENIH SREDSTAVA U 2007. GODINI	23
2. Organizacijska struktura Zaklade	24
2.1. Interno osiguranje kvalitete	25
2.2. Prezentacija Zaklade	26
2.3. Međunarodne aktivnosti	27
3. Imovina Zaklade	29
3.1. Prihodi Zaklade u 2007. godini	29
3.2. Rashodi Zaklade u 2007. godini	30
3.2.1. Troškovi programa	31
3.2.2. Troškovi osoblja	31
3.2.3. Operativni troškovi	31
ZAKLADA U 2008.	32
1. Provedba Akcijskog plana za poticanje ulaganja u znanost i istraživanje ("Akcijski plan 3%")	32
2. Strateški plan 2008. - 2012.	33
3. Programi Zaklade	33
4. Međunarodne aktivnosti i programi	33
5. Mobilnost i priljev mozgova	34
6. Promocija aktivnosti Zaklade	34
7. Aktivnosti u Europskoj znanstvenoj zakladi	35
ZAKLJUČAK	36

PREGLED AKTIVNOSTI U 2007. GODINI

Siječanj

U skladu sa svojim strateškim vrijednostima ulaganja u ljude koji mogu preuzeti liderstvo u istraživanjima i u razvoju područja u kojima Hrvatska želi razvijati gospodarstvo temeljeno na znanju, Zaklada je 2007. godine raspisala natječaj *EMBO potpora za uspostavu laboratorija*. Evaluaciju prijava provodi EMBO, *European Molecular Biology Organization*, a Zaklada će podržati jednog uspješnog kandidata.

Razvoj i stalno unaprjeđenje mehanizama osiguranja kvalitete osnovno je načelo rada Zaklade. Sukladno tome, razrađen je plan aktivnosti te su definirani koraci prema kojima će se kroz tu aktivnost razvijati procedure, dokumenti i sustavi - osnova evaluacijske procedure i nadgledanja projektnih aktivnosti.

Zaklada je u 2006. godini uložila 14.506.845,00 kuna u 62 uspješna projekta, čime je postotak prolaznosti bio 59%.

Veljača

Svojim programima Zaklada podržava znanstvene aktivnosti na svim visoko obrazovnim razinama. Programima *Nagrada ZNANOST i Idejno rješenje skulpturalnog obilježja nagrade ZNANOST* osigurava se prepoznavanje, promocija i nagrađivanje mladih i talentiranih studenata – autora znanstvenih i umjetničkih radova. Svaki od tri dobitnika nagrade ZNANOST 2007. primit će skulpturu Nagrada ZNANOST 2007. – Kaleidoskop, rješenje koje simbolizira organizirani kaos, s teksturom informatičkog pisma na vanjskoj valjkastoj površini - simbolom znanosti, mladosti i stvaralaštva.

Ožujak

Od ukupno 28 prijava pristiglih na natječaj *Nagrada ZNANOST* odabrana su tri dobitnika nagrade u 3 kategorije – za područje prirodnih i biomedicinskih, tehničkih i biotehničkih te društvenih i humanističkih znanosti. Cilj je dodjele nagrade ZNANOST poticati znanstvenoistraživački rad studenata na dodiplomskom i diplomskom studiju. Nagrada ZNANOST je prvi korak u prepoznavanju i isticanju budućih znanstvenika, ali i značajan korak u popularizaciji znanstvenih istraživanja i aktivnosti.

S ciljem razvoja suradnje s ustanovama članicama Međunarodnog savjeta Zaklade, u ožujku je organiziran posjet Švicarskoj nacionalnoj zakladi za znanost (*Swiss National Science Foundation, SNSF*) u Bernu. S predsjednikom SNSF-a dogovoren je razvoj suradnje i zajedničkih programa.

Travanj

Nakon završetka projektnih aktivnosti u okviru određenog programa Zaklada znanstvenu i širu javnost upoznaje s primjerima dobre prakse predstavljajući i objavljujući sve projektne rezultate, iskustva i preporuke.

Početkom travnja, u suradnji s voditeljima podržanih projekta, organizirana je radionica „Združeni studiji“ te usporedno objavljena istoimena publikacija. Nakon radionice i prezentacija voditelja projekata te hrvatskih i stranih pozvanih predavača, definirani su zaključci u kojima je utvrđena potreba detaljne razrade sustava akreditacija združenih studijskih programa, pravnog sustava za organizaciju takvih studija i prilagodba nacionalne regulative. Prednosti združenih studija izražene su i za studente kroz mogućnost stjecanja akademskog i kulturnog iskustva u inozemstvu, i za ustanovu u proširenju kompetencija i resursa. Takvi studiji moraju stoga postati sastavni dio institucijskih strategija razvoja.

Krajem mjeseca, publikacija „Kvaliteta u visokom obrazovanju“ i istoimena radionica, prikazale su rezultate tog programa Zaklade. Zaključci ove radionice naglašavaju potrebu sustavnog i stručnog pristupa te profesionalizma u osiguravanju kvalitete što podrazumijeva osposobljavanje svih djelatnika u visokom obrazovanju, od administrativnog do nastavnog osoblja. Osposobljavanjem ljudi za osiguravanje kvalitete stvara se društveni kapital koji se temelji na kulturi kvalitete što je preduvjet promicanja izvrsnosti. Zaklada će sukladno pokrenuti programe kojima će se potaknuti ponajprije znanstvenici iz društvenih i humanističkih znanosti u istraživanju razvoja obrazovanja, novih paradigmi učenja i podučavanja te kulture kvalitete.

Svibanj

Lipanj

Na Drugom kongresu hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva, u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, predstavljeni su programi i politika financiranja programa Zaklade. Povodom završetka Kongresa, Ministar znanosti, obrazovanja i športa, predsjednici Nacionalnog vijeća za znanost i Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje te rektori svih sveučilišta donijeli su i svečano potpisali izjavu u kojoj se, između ostalog, naglašava potpora programima Zaklade te potpori koju Zaklada pruža znanstvenicima – povratnicima kroz svoje financijske instrumente.

Upravni je odbor Zaklade prepoznao važnost ulaganja u područje priljeva mozgova definirajući ga kao povećanje znanja i kompetencija kao i ljudi koji posjeduju znanje te je u svibnju otvorio nove rokove za prijavu na programe *Gost*, *Senior* i *PostDoc*. Uz ove programe, otvoren je i program *Povratnik*, a kroz program je od njegovog otvaranja podržano 5 projekta sa 3.415.500,00 kuna. Programom je omogućen povratak i uspostava laboratorija hrvatskim znanstvenicima–povratnicima, ali i uključivanje stranih znanstvenika na projekte u Republici Hrvatskoj.

Hrvatski sabor prihvatio je Godišnje izvješće za 2006. godinu te iskazao potporu radu i aktivnostima Zaklade.

Po isteku četverogodišnjeg mandata članovi Upravnog odbora izabrani su u novi mandat. Članovi su Upravnog odbora na svojoj sjednici za predsjednika, po drugi put, izabrali prof. dr. sc. Peru Lučina, a za njegove zamjenike prof. dr. sc. Dunju Brozović Rončević i akademika Zvonka Kusića.

Hrvatsko društvo prošlo je niz tranzicija koje zahtijevaju kontinuirano praćenje i istraživanje, ponajprije u području društvenih znanosti. Europska znanstvena zaklada (*European Science Foundation*, ESF) je 2001. godine pokrenula program Europsko društveno istraživanje (*European Social Survey*, ESS) sa svrhom kontinuiranog praćenja promjena u društveno-političkim stavovima i vrijednostima građana europskih zemalja. Istraživanje je međukulturalno i provodi se u više od 20 europskih država. Kako bi se hrvatskim znanstvenicima u području društvenih znanosti omogućilo sudjelovanje u 4. krugu istraživanja *ESS-a*, Zaklada je pokrenula program *Europsko društveno istraživanje* i imenovala hrvatskog predstavnika u Znanstvenom savjetu (*Scientific Advisory Board*) programa.

Srpanj

Područje reforme visokog obrazovanja jedno je od strateških područja Zaklade. U okviru tog područja Zaklada je pokrenula nekoliko programa koji su za cilj imali pružiti potporu hrvatskim sveučilištima i znanstvenim ustanovama u implementaciji Bolonjskog procesa. Podrška ustanovama osigurana je kroz financijske instrumente te publikacije i radionice. Prateći implementaciju Bolonjskog procesa u Hrvatskoj, Zaklada je pokrenula program *Visoko obrazovanje temeljeno na ishodima učenja* čiji je cilj omogućiti i potaknuti izradu institucijskih strategija za uvođenje ishoda učenja, prilagodbu regulative i izradu institucijskog vodiča za definiranje mjerljivih ishoda učenja te osposobljavanje nastavnika i akademskog osoblja. Ovim programom potiče se daljnji nastavak reforme obrazovanja na svim razinama visokog obrazovanja.

Kolovoz

Kako bi i vizualni identitet odražavao aktivnosti i misiju Zaklade, logotip je izmijenjen uz zadržavanje forme kockice prvog logotipa, a novo rješenje predočava tri segmenta rada Zaklade: znanstveno istraživanje, visoko obrazovanje i tehnologiju. Istraživanje je predstavljeno različitim mogućnostima slaganja kockica logotipa, visoko školstvo kroz rast i mogućnost okomitog slaganja kockica, dok tehnologiju simbolizira otvoreni pristup kreativnim rješenjima.

Nakon redizajna logotipa, koji podrazumijeva i korištenje kratice NZZ, osmišljena su nova grafička rješenja obrazaca i tekstova natječaja Zaklade. Stvaranje vizualnog identiteta Zaklade osigurat će prepoznatljivost kroz jednostavne i upotrebljive strukture. Time je završeno i vizualno uređenje novih mrežnih stranica Zaklade koje su, uz redizajn, ponudile i novu strukturu te su kontinuirani jasan i pravovremeni izvor informacija o natjecajima i aktivnostima Zaklade.

Rujan

Kao dio sustava osiguravanja kvalitete rada Upravni je odbor prihvatio dva datuma godišnje za rokove prijave na programe Zaklade - 15. travnja i 15. listopada. Taj način prijave Zaklada je počela primjenjivati od roka 15. listopada 2007. Na rokove prijave u 2007. godini, a koji su bili raspisani do listopada 2007. godine, prijavljen je 41 projekt.

Razvoj stručne terminologije u hrvatskom jeziku pod utjecajem je brzog i nekontroliranog prodora tuđica. Nekritičko prihvaćanje posuđenica kojima se imenuju nove pojave, što je često u stručnoj terminologiji, vodi ka velikom broju stranih riječi što ugrožava međunarodni status hrvatskog jezika kojega je potrebno jačati upravo izgradnjom nazivlja pojedinih struka. Iz tog je razloga Upravni odbor Zaklade pokrenuo program *Izgradnja hrvatskog strukovnog nazivlja* koji će omogućiti uspostavljanje sustava kojim će se organizirano pratiti razvoj pojedinih struka i poticati znanstvenike na stvaranje hrvatskog nazivlja u područjima kojima se bave.

Listopad

Na drugi rok za prijavu na programe Zaklade prijavljena su 24 projekta. Panel evaluacije održane su unutar mjesec dana od roka za prijavu.

Kako bi se povećao broj znanstvenika uključenih u evaluacije, u listopadu je otvoren upis za bazu evaluatora. Uz bazu evaluatora, razrađen je i niz popratnih dokumenata koji omogućuju odabir najboljih evaluatora iz baze. Pozivi za upis u bazu evaluatora oglašeni su za hrvatske i strane znanstvenike.

Studen

Na 34. godišnjoj skupštini Europske znanstvene zaklade (ESF), Zaklada je postala punopravnom članicom ove prestižne znanstvene organizacije. U okviru programa *Potpora uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe ESF-a* Zaklada od 2005. godine omogućuje hrvatskim znanstvenicima uključivanje u *Programe istraživačkih umrežavanja i programe EUROCORES*.

U Zagrebu je održan prvi bilateralni simpozij "*Field Theory, Non-commutative Geometry and Strings*", organiziran u suradnji s Njemačkom znanstvenom zakladom (DFG). Simpozij, na kojem su sudjelovali brojni znanstvenici s područja teorijske fizike, bio je važan korak u jačanju suradnje hrvatskih i njemačkih znanstvenika te razvoju zajedničkih projekata.

Prosinac

U prosincu je organiziran okrugli stol „Mobilnost i priljev mozgova“ kako bi se znanstvena i šira javnost upoznala s rezultatima programa Zaklade raspisanih u okviru ovog područja, ali i kako bi se, kroz rasprave i konkretne korake, olakšao dolazak znanstvenika u Hrvatsku. Svi odobreni projekti i njihovi voditelji predstavljeni su u tiskanom Glasniku broj 5 koji je podijeljen na radionici.

Drugu godinu zaredom, Zaklada nagrađuje po jednog uspješnog kandidata u okviru programa *EMBO potpora za uspostavu laboratorija*. Dobitnik potpore za 2007. godinu je dr. sc. Bojan Žagrović, koji je nakon međunarodne evaluacijske procedure zauzeo je visoko deveto mjesto među 57 prijavljenih.

Kako bi se potaknulo osnivanje istraživačkih grupa čiji su voditelji mladi istraživači koji su svojim dosadašnjim rezultatima pokazali sposobnost generiranja novih ideja i njihovu uspješnu realizaciju, pokrenut je program *Uspostavne potpore*. Tim programom Zaklada namjerava osigurati prepoznavanje i isticanje mladih kandidata s najmanje 2 godine poslijedoktorskog iskustva, a koji zadovolje kriterije detaljnog i zahtjevnog evaluacijskog postupka. Zaklada će dodijeliti po jednu uspostavnu potporu za svako znanstveno područje.

UVOD

S povećanjem broja projekata koje Zaklada financira, posebice onih koje podržava sa značajnim sredstvima, nameće se i važnost procedura koje će s jedne strane omogućiti provedbu projekata u skladu s temeljnim dokumentima i načelima rada Zaklade, a s druge strane olakšati administrativni rad. Kompetitivna evaluacija kakvu provodi Zaklada temelji se na osiguranju objektivne evaluacijske procedure čiji su rezultati temelj odluke o prihvaćanju ili odbijanju projekta. Stoga su, u okviru sustava osiguranja kvalitete rada Zaklade, razrađeni dokumenti i procedure kojima se osiguravaju navedeni procesi.

Aktivnosti Zaklade, posebice one vezane uz programe, kao i razvoj njenih internih dokumenata usklađene su s praksama i iskustvima srodnih europskih zaklada. U 2007. godini Zaklada je nastavila s razvojem međunarodnih aktivnosti kroz programe koje smo razvili s inozemnim ustanovama i s uspostavljanjem novih suradnji.

U tekstu koji slijedi predstaviti ćemo rad i aktivnosti Zaklade, pristup koji Zaklada gradi u cilju prepoznavanja i izdvajanja najboljih projekata i njihovog podržavanja te praćenja, prikupljanja osnovnih statističkih informacija o programima Zaklade, kao i sve ostale aktivnosti.

Prepoznavanje i izdvajanje najboljih projekata

Cilj je Zaklade osigurati potporu najboljim ljudima i idejama, a za provođenje tog cilja potrebno je razviti mehanizme koji omogućavaju njihovo prepoznavanje. Također, važno je osigurati transparentnu i jasnu proceduru te kriterije po kojima će se projekti evaluirati, a koji moraju biti javni i dostupni kandidatima.

Područje osiguranja kvalitete rada Zaklade uključuje sustavno provođenje i unaprjeđenje aktivnosti i rada Zaklade sukladno najvišim standardima kvalitete. Kako bi se kontinuirano praćenje i unaprjeđenje kvalitete odvojilo od administrativnog rada Zaklade i od procesa donošenja odluka, Upravni je odbor imenovao nezavisnu članicu Izvršnog odbora koja prati sve procese vezane uz prijave projekta – od pripreme i uvjeta natječaja do zaprimanja prijave, njihove evaluacije, donošenja odluke o financiranju i provedbe projektnih aktivnosti. Svi navedeni koraci prikazani su na Slici 1.

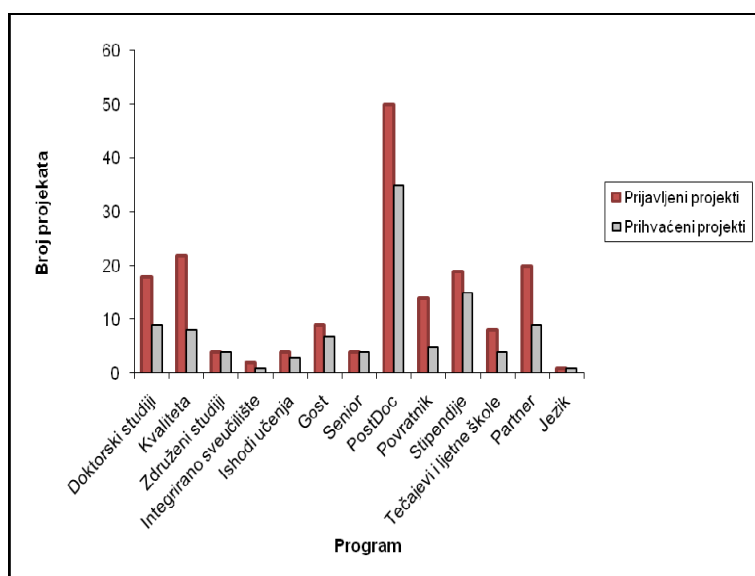
Slika 1. Koraci u provođenju evaluacije i sustav osiguranja kvalitete

S povećanjem broja projekata koje Zaklada podržava, pojavila se potreba za razvojem mehanizama nadgledanja koje će voditeljima olakšati provedbu projektnih aktivnosti, a programskim koordinadorima evaluaciju i praćenje istih. Odabir kompetentnih evaluatora za vrednovanje prijave ključno je za odabir najboljih projekata. S tim ciljem razvili smo **bazu evaluatora** koja je za upis i prijavu, putem mrežnih stranica Zaklade, dostupna svim hrvatskim i stranim znanstvenicima koji se aktivno žele uključiti u rad Zaklade. Prilikom izbora stručnjaka iz baze evaluatora, osim o njihovoj stručnosti za navedeni posao, vodi se briga i o nepostojanju sukoba interesa s osobama i projektima, a što je Upravni odbor detaljno definirao u **Preporukama o izbjegavanju sukoba interesa**. Nadalje, kako bi se voditeljima projekata olakšalo provođenje projektnih aktivnosti u skladu s procedurama i pravilnicima Zaklade razvijen je sustav **službenih posjeta** ustanovama na kojima se provode projekti.

Krajem godine razvijen je i sustav elektroničke prijave projekata - **EPP sustav**. Sustav omogućuje jednostavnu i brzu prijavu projekta Zakladi i obavezan je korak u prijavi projekta.

Ulaganja kroz programe Zaklade

Od početaka svog rada pa do kraja 2007. godine Upravni je odbor Zaklade ukupno pokrenuo 20 programa u okviru kojih dodjeljuje sredstva za projekte, stipendije i nagrade. Podatci prikazani u tablici obuhvaćaju sve projekte koji su prijavljeni Zakladi od početka 2005. do kraja 2007. godine. U tom razdoblju Zaklada je odobrila financiranje 124 projekta s 27.934.172,00 kuna. Više podataka o navedenim programima navodimo u nastavku ovog izvješća.

Slika 2. Broj prijavljenih i prihvaćenih projekata po programima (2005.-2007.)

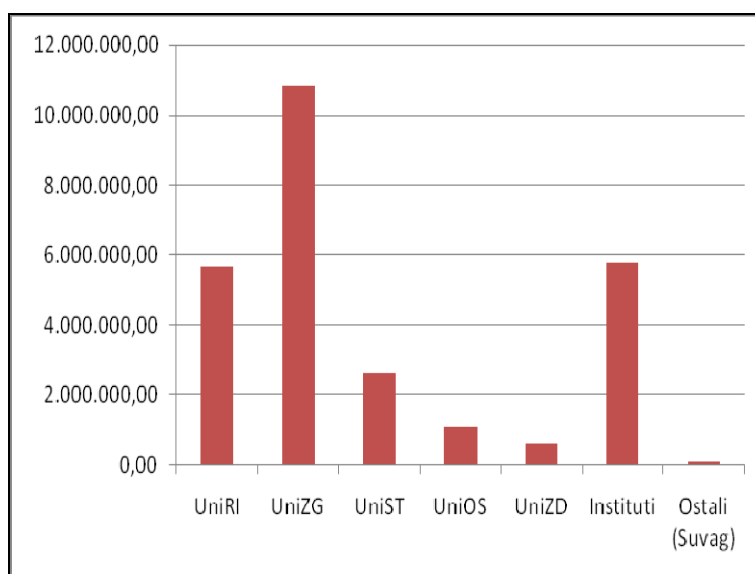
Napomena: Na slici nisu prikazani iznosi dodijeljeni za nagrade (nagrada ZNANOST i Idejno rješenje) te međunarodni programi.

Broj odobrenih projekata i iznos odobrenih sredstava navedeni u ovom izvješću podložni su promjenama iz razloga što voditelji projekata moraju podnijeti periodična izvješća o napredovanju projekta, koja se potom vrednuju pa se status projekta i odobrena sredstva, ovisno o rezultatima evaluacije, mogu promijeniti. Iznos financiranja može biti povećan, odnosno umanjen, ali financiranje projekta može biti i prekinuto. Projektna sredstva mogu se promijeniti i nakon vrednovanja završnog izvješća, kada se sva neutrošena sredstva, kao i nenamjenski utrošena sredstva, moraju vratiti Zakladi.

Iz slike je vidljivo da najveću stopu prihvaćenosti imaju programi Združeni studiji, Senior i Jezik (100%) u kojem je broj prijave bio nizak (1 - 4 prijave), a najmanju stopu prihvaćenosti imaju programi Povratnik (35,7%) i Uspostava kvalitete (36,36%). Zbog dugotrajnog procesa međunarodne istorazinske procjene (*peer review*), u sliku nisu uključeni svi prijavljeni projekti koji su još u postupku evaluacije, tako da se postotak prihvaćenih projekata za programe Povratnik i Partner može promijeniti. Strateški cilj Zaklade nije administriranje programa i administrativni pristup raspodjeli financijskih sredstava, već traženje, podržavanje i razvijanje kvalitetnih ideja

i istraživačkih timova. Zbog toga većina projekata nije prihvaćena u prvom krugu, već tek nakon dorade i poboljšanja prema ocjenama i preporukama evaluatora.

Na sljedećoj slici prikazana je raspodjela financiranih projekata po ustanovama, odnosno sveučilištima i institutima, a u statistiku su uključeni i rezultati programa EMBO i Europsko društveno istraživanje.

Slika 3. Isplaćena financijska sredstva po znanstvenim ustanovama

Od ukupnog iznosa sredstava (27.934.172,00 kn) koje je Zaklada dodijelila u razdoblju od 2005. – 2007. godine 40% sredstava (10.811.861,00 kn) dodijeljeno je Sveučilištu u Zagrebu, 21,3% (5.693.406,00 kn) Sveučilištu u Rijeci, 9,8% (2.612.567,00) Sveučilištu u Splitu, 4,2% (1.120.869,00 kn) Sveučilištu u Osijeku i 2% (499.160,00 kn) Sveučilištu u Zadru. Institutima je dodijeljeno 21,6% (5.767.524,00) ukupno odobrenih sredstava.

Članstvo u Europskoj znanstvenoj zakladi

Sudjelovanje u programima Europske znanstvene zaklade (*European Science Foundation, ESF*) od iznimne je važnosti za hrvatske znanstvenike jer im omogućuje povezivanje i umrežavanje s vrhunskim znanstvenicima iz Europe i svijeta, ali to je i prilika za znanstvenu suradnju te edukaciju i izobrazbu mladih znanstvenika. Umrežavanje znanstvenika na ovoj razini može voditi i daljnjoj znanstvenoj suradnji koja se može ostvariti i kroz Okvirne programe (*Framework programmes*) Europske komisije. Kroz program **Potpora uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe Europske znanstvene zaklade** Zaklada ostvaruje jedan od svojih strateških ciljeva - podršku uključenju Hrvatske i hrvatskih znanstvenika u programe ESF-a. Prepoznavši vrijednost ovakve suradnje, Upravni odbor Zaklade je početkom 2007. godine donio odluku o učlanjenju u ESF.

Nakon što je u siječnju 2007. godine ukinut moratorij ESF-a na primanje novih članica, Zaklada je pokrenula postupak za učlanjenje. Iako su hrvatski znanstvenici, u okviru prije spomenutog programa, imali mogućnost sudjelovanja u ESF-ovim programima i aktivnostima, jedino punopravno članstvo u ESF-u omogućava ostvarenje svih prava kao i sudjelovanje u procesu donošenja odluka. Na Generalnoj skupštini ESF-a, održanoj u studenom 2007. godine, Zaklada je od dosadašnjih članica dobila jednoglasnu potporu u prijavi za punopravno članstvo. Također, Zakladi su podršku iskazali Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, kao i naši međunarodni partneri - Švicarska nacionalna zaklada za znanost, Finska akademija te Njemačka znanstvena zaklada.

Učlanjenjem u ESF, koji trenutno broji 77 organizacija članica iz 30 europskih zemalja, Zaklada je osigurala preuzimanje aktivne uloge u donošenju odluka na najvišoj razini kroz sudjelovanje na Generalnoj skupštini ESF-a. Sudjelovanjem nacionalnih predstavnika u svim relevantnim Stalnim odborima ESF-a (*Standing Committee*) možemo utjecati na razvoj budućih aktivnosti i programa ESF-a kao i sudjelovati u oblikovanju znanstvene politike na europskoj razini.

ZAKLADA U 2007.

Prve programe Zaklada je otvorila 2004. godine u okviru područja Reforme visokog obrazovanja i Priljeva mozgova, a sukladno Strateškom planu 2004. – 2008. Od osnutka, Zaklada je otvorila 20 programa od kojih je u 2007. godini čak 13 bilo otvoreno za prijavu. Svim otvorenim programima Zaklade promiču se ulaganja u strateška područja koja je Upravni odbor odredio svojim Strateškim planom. Svi programi Zaklade prikazani su na slici 4.

Područje financiranja	Programi Zaklade					
Reforma visokog obrazovanja	Doktorski studiji	Združeni studiji	Kvaliteta	Integrirano sveučilište	Ishodi učenja	Modeli stipendiranja
Priljev mozgova	Gost	Senior	PostDoc	Povratnik	Uspostavne potpore	
Izobrazba doktoranda	Stipendije za doktorande			Nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande		
Partnerstvo u temeljnim istraživanjima						
Sociokulturalna tranzicija	Izgradnja hrvatskog strukovnog nazivlja					
Međunarodni programi	Potpora uključenju ESF		EMBO potpora		Europsko društveno istraživanje	
Nagrade	Nagrada ZNANOST			Idejno rješenje nagrade znanost		

Slika 4. Programi Zaklade

Napomena: Otvoreni natječaji Zaklade označeni su crvenom bojom, a zatvoreni crnom.

Osim ulaganja u strateška područja, Zaklada je definirala i strateške vrijednosti u koje će ulagati, ne bi li se ostvarila njena temeljna vizija – **transformacija hrvatskog društva u društvo znanja**. Vrijednosti koje Zaklada promiče svojim radom i programima su ljudi, ideje, suradnja i izvrsnost.

Kako bi se usmjerilo, ali i pratilo napredovanje Zaklade u ostvarivanju vizije i razvoju vrijednosti, Upravni odbor je svojim Strateškim planom 2004.-2008. definirao specifične ciljeve za navedeno razdoblje. Ti ciljevi uključuju podržavanje ključnih elemenata u reformi visokog obrazovanja, posebice u razvoju poslijediplomskih studija i promjena u kontekstu Bolonjske reforme, zatim podrška u osposobljavanju doktorandima i poslijedoktorandima, razvoj programa koji će podržavati znanstvena istraživanja u suradnji s drugim izvorima financiranja, a koja imaju cilj osiguravanje ekonomskog rasta kroz stvaranje intelektualnog vlasništva, podršku znanstvenom profiliranju ustanova posebice sveučilišta te podršku hrvatskim znanstvenicima u uključivanju u programe ESF-a. Jedan od temeljnih ciljeva koje je postavio Upravni odbor Zaklade jest identificirati i podržati pojedince i istraživačke timove u Hrvatskoj čija ih postignuća i prepoznatljivost svrstavaju u sam vrh njihovih znanstvenih disciplina.

Svi se navedeni ciljevi ostvaruju unutar strateških prioriteta kroz programe Zaklade koji imaju jasno definirane uvjete, ciljeve i kriterije, što je prikazano na slici 5.

Slika 5. Strateški plan Zaklade

U daljnjem tekstu bit će prikazani programi Zaklade i troškovi pojedinih programa, a prikaz osnovnih podataka o prihvaćenim projektima nalazi se u prilogu ovom izvješću (vidi Prilog 1).

1. Programi Zaklade

1.1. PODRUČJE FINANCIRANJA - POTPORA REFORMI VISOKOG OBRAZOVANJA

Programima raspisanim u okviru ovog područja Zaklada pruža podršku ustanovama u primjeni i razvoju uvjeta za provođenje koraka Bolonjskog procesa. U okviru ovog područja, od 2005. godine, pokrenuto je pet programa.

U 2006. godini u tom je području otvoren program *Integrirano sveučilište i integrirani sustav tercijarnog obrazovanja*, a 2007. programi *Visoko obrazovanje temeljeno na ishodima učenja* i *Modeli financiranja studija*. Za programe *Modeli financiranja studija* i *Ishodi učenja* natječaj za prijavu projekata je otvoren i u 2008. godini.

2005. otvoreni su programi *Uspostavljanje programa III ciklusa (doktorskih studija)*, *Izgradnja institucijskih mehanizama za osiguranje kvalitete* i *Uspostavljanje programa združenih studija*

2006. otvoren je program *Integrirano sveučilište*

2007. otvoreni su programi *Ishodi učenja I* i *Modeli financiranja studija*.

Popis podržanih projekata u 2007. godini nalazi se u Prilogu 1. ovog izvješća.

1.1.1. Visoko obrazovanje temeljeno na ishodima učenja

Ishodi učenja i „pristupi temeljeni na ishodima učenja“ izravno se odražavaju na stvaranje kurikuluma, nastavu, učenje i ocjenjivanje te na osiguravanje kvalitete. Ishod učenja može se definirati kao pisani iskaz o tome što uspješan student treba moći uraditi na kraju studijskog predmeta/modula/jedinice ili po dobivenoj kvalifikaciji. Pritom je važno istaknuti da su ishodi učenja vezani uz postignuća studenta, a ne uz namjere profesora. Njihova važnost za Bolonjski proces vidljiva je u svim seminarima/raspravama vezanim uz proces, te ministarskim priopćenjima (iz Bergena, Berlina i Londona). Europski ministri obrazovanja složili su se u Bergenu 2005. da će do 2007. godine uspostaviti nacionalne kvalifikacijske okvire i da će do 2010. godine započeti s njihovom implementacijom u državama potpisnicama Bolonjske deklaracije. U skladu s tim, visokoobrazovne ustanove u Europi započele su s osmišljavanjem predmeta, modula i studijskih programa utemeljenih na ishodima učenja.

Ishodi učenja najčešće se izražavaju kao sposobnosti ili sposobnosti i vještine. *Tuning project* definira sposobnosti kao dinamičnu kombinaciju osobina (koje se odnose na znanje i njegovu primjenu), sposobnosti, odgovornosti i stavova, a njihovo razvijanje je temeljna svrha obrazovnog procesa. Sposobnosti se formiraju kroz studijske jedinice i procjenjuju na različitim razinama.

Instrumentalne sposobnosti: Kognitivne, metodološke, tehnološke i lingvističke sposobnosti. • sposobnost analize, sinteze • organiziranja i planiranja • temeljno opće znanje • podloga za temeljno profesionalno znanje • usmeno i pismeno komuniciranje na materinjem jeziku • poznavanje drugog jezika • temeljne vještine računanja i vještina rada na računalu • vještina upravljanja informacijama (sposobnost prihvatanja i analize informacija iz različitih izvora) • rješavanje problema • donošenje odluka	Interpersonalne sposobnosti: Individualne sposobnosti poput društvenih vještina (suradnja, interakcija itd.) • kritičke i samokritičke sposobnosti • timski rad • interpersonalne vještine • sposobnost rada u interdisciplinarnom timu • sposobnost komuniciranja sa stručnjacima iz drugih područja • odobravanje raznolikosti i multikulturalnosti • sposobnost rada u međunarodnom okruženju • etička opredijeljenost	Sistemske sposobnosti: sposobnosti i vještine koje se odnose na cijeli sustav (kombinacija razumijevanja, osjetljivosti i znanja; prethodno je potrebno steći instrumentalne i Interpersonalne kompetencije) • sposobnost primjene znanja • istraživačke vještine • sposobnost učenja i vođenja • prilagodba novim situacijama • sposobnost stvaranja novih ideja • osposobljenost za samostalan rad • upravljanje projektima • inicijativa i poduzetnički duh • svijest za kvalitetom • želja za uspjehom.
---	---	---

Slika 6. Ishodi učenja prema Tuning projektu¹

¹ Tuning projekt povezuje političke ciljeve postavljene u Bolonjskoj deklaraciji 1999. godine i sektor visokog obrazovanja. Fokusiran je na obrazovne strukture i sadržaj studija. <http://tuning.unidensto.org/tuning>

U skladu s trendovima u ostalim europskim zemljama Zaklada ovim natječajem podupire hrvatska sveučilišta, javne institute, fakultete, veleučilišta, visoke škole, strukovne udruge, državne agencije i nevladine organizacije u utvrđivanju institucijskih politika za provođenje visokog obrazovanja temeljenog na ishodima učenja. Kako bi projekti bili usmjereni prema ostvarenju ciljeva programa, definirano je osam zadataka i ciljeva natječaja od kojih barem pet moraju ispuniti projekti koji se natječu za sredstva Zaklade.

Za financiranje projekata u okviru ovog programa predviđeno je 2.000.000,00 kuna, a najveći traženi iznos po projektu može biti do 300.000,00 kuna. Programom se financiraju materijalni troškovi, troškovi izobrazbe nastavnog i administrativnog osoblja, honorari, organizacija radionica, seminara ili okruglih stolova te troškovi publikacija. Prvi rok za prijavu na ovaj natječaj bio je 15. listopada 2007. godine, a od četiri prijavljena projekta prihvaćena su tri. Idući rok za prijavu je 15. travnja 2008. godine. Cijeli tekst natječaja nalazi se u Prilogu 8.

CILJEVI I ZADACI koje trebaju ispunjavati projekti:

1. Izrada institucijske strategije za uvođenje ishoda učenja i vodiča za definiranje mjerljivih ishoda učenja, prilagodba regulative
2. Uspostavljanje institucijske organizacijske strukture za sustavno uvođenje ishoda učenja
3. Osposobljavanje nastavnika za provođenje osposobljavanja akademskog osoblja u definiranju i mjerenju ishoda učenja
4. Pokretanje programa sustavnog osposobljavanja nastavnog osoblja
5. Reforma studijskih programa na temelju ishoda učenja
6. Razvoj matrice za definiranje mjerljivih ishoda učenja i uključivanje studenata i poslodavaca u definiranje ishoda učenja
7. Stvaranje mrežnog izvora (portala) za učenje o ishodima učenja te vježbanje definiranja i mjerenja ishoda učenja
8. Diseminacija iskustva i dobrih praksi.

1.1.2. Modeli financiranja studija

Natječaj za program *Modeli financiranja studija* (vidi Prilog 9) pokrenut je u suradnji sa Savjetom za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja (Savjet) Agencije za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) kako bi se u Hrvatskoj pronašao najbolji model za financiranje preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studenata. Školarine se najčešće koriste u kombinaciji s nekom vrstom subvencija ili sustavom kreditiranja. Bitno je utvrditi plaćanje školarina na način i pod uvjetima koji ne bi predstavljali prepreku potencijalnim studentima slabijeg imovinskog stanja za uključivanje u visoko obrazovanje.

U Hrvatskoj su školarine uvedene bez organiziranog sustava državne financijske potpore studentima (stipendija i kredita). Ne postoji usklađen mehanizam dodjele državnih stipendija s razine Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) i visokih učilišta a nepoznati su i uvjeti, i kriteriji dodjele stipendija kao i porezni status školarina koje plaćaju studenti i njihove obitelji. Iz navedenih razloga cilj bi prijavljenih projekata na ovaj natječaj bio analiza programa financijskih potpora u zemljama EU-a i OECD-a i postojećih programa potpore u Hrvatskoj, a kako bi se utvrdilo koje od modela financijske potpore treba razvijati i poticati u Hrvatskoj. Od prijavljenih se projekata očekuje stvaranje poželjnog modela financiranja studenata u Republici Hrvatskoj.

Najviši financijski iznos kojim se može financirati jedan projekt jest 100.000,00 kuna, a za provedbu programa predviđen je ukupni proračun od 300.000,00 kuna. Pritom, programom se mogu financirati materijalni troškovi, honorari, troškovi prezentacije, terenski troškovi za provedbu analize dosadašnje prakse dodjeljivanja stipendija od strane jedinica lokalne samouprave, putni troškovi.

CILJEVI I ZADACI koje projekti trebaju uključivati:

1. Pronalazak najprikladnijeg načina financijske potpore studentima
2. Organizacija sustava državne financijske potpore studentima; stvaranje usklađenog mehanizma dodjele državnih stipendija s razine Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa
3. Utvrđivanje uvjeta i kriterija dodjele stipendija
4. Utvrđivanje poreznog statusa školarina
5. Analiza programa financijskih potpora u zemljama EU-a i zemljama OECD-a uz usporedbu s postojećim stanjem u Hrvatskoj te sukladno tome pronalazak najprikladnijeg modela koji može biti primjenjen u Hrvatskoj
6. Dodjela financijskih potpora ne samo temeljem zasluga, već i temeljem socijalnog statusa studenata
7. Uvođenje kreditiranja studenata i njihovih roditelja.

Prvi rok za prijavu bio je u listopadu 2007., no prijava nije bilo. Sljedeći rok za prijavu je u travnju 2008.

1.1.3. Integrirano sveučilište i integrirani sustav tercijarnog obrazovanja

Sukladno Zakonu o znanosti i visokom obrazovanju koji je Sabor Republike Hrvatske donio 2003. godine izrađen je strateški i legislativni okvir za reforme unutar sustava znanosti i visokog obrazovanja. Zakonom je predviđena i integracija sveučilišta koja se trebala provesti u nekoliko koraka, ponajprije kroz funkcionalnu, a potom i pravnu integraciju. Upravni odbor je stoga otvorio natječaj *Integrirano sveučilište* na koji su se mogli prijaviti stručno-znanstveni timovi iz Hrvatske i inozemstva te znanstvene ili obrazovne ustanove s ciljem osposobljavanja istraživačke grupe u Hrvatskoj u razvoju ekspertize na području politike visokog obrazovanja.

Programom su se podržavali materijalni troškovi istraživanja, troškovi putovanja, honorari, organizacija seminara ili okruglih stolova i završna publikacija. Kroz dva roka za prijavu 2006. godine, nakon čega je natječaj zatvoren, prijavljena su dva projekta, a za financiranje je prihvaćen jedan projekt. Po završetku projekta, slijedom provedenog istraživanja, voditelji projekta predstaviti će organizacijsko-pravni okvir integriranja sveučilišta te model povećanja učinkovitosti tercijarnog obrazovanja u Hrvatskoj.

Rezultati programa bit će dostupni sredinom 2008. godine.

1.1.4. Pregled područja Potpora reformi visokog obrazovanja

U području financiranja Potpora reformi visokog obrazovanja raspisana su u 2007. godini dva natječaja koji imaju rokove za prijavu i u 2008. godini. U sljedećoj tablici prikazan je pregled troškova programa otvorenih u ovom području.

Tablica 1. Pregled troškova programa Potpora reformi visokog obrazovanja

Program	Broj prijavljenih projekata	Broj financiranih projekta	Planirano (kn)	Odobreno projekti (kn)	Razlika (kn)
Ishodi učenja	4*	3	2.000.000,00	843.000,00	1.157.000,00
Modeli stipendiranja	0*	0	300.000,00	0,00	300.000,00
Integrirano sveučilište	2	1	1.500.000,00	300.000,00	1.200.000,00
Ukupno	6	4	3.800.000,00	1.143.000,00	1.657.000,00

* program ima sljedeći rok za prijavu 15. travnja 2008.

1.2. PODRUČJE FINANCIRANJA - PRILJEV MOZGOVA

Upravni je odbor Zaklade u svom Strateškom planu 2004.-2008. fokusirao područje priljeva mozgova kao strateško područje ulaganja i pokretanja financijskih instrumenata. Pritom, pojam „priljev mozgova” podrazumijeva povećanje znanja i broja ljudi koji posjeduju znanje, a uključuje međunarodnu razmjenu znanja, kao i mobilnost istraživača i akademskog osoblja. U tom kontekstu, pokrenut je program PostDoc, čiji je osnovni cilj unapređenje profesionalnih kompetencija mladih znanstvenika.

Posebno je važno u tom kontekstu za dobrobit hrvatske znanosti privući uspješne znanstvenike u Hrvatsku. Povratak visokokvalificiranih migranata, nakon što su unaprijedili svoje znanje i vještine u inozemstvu, može doprinijeti razvoju zemlje. Da bi se taj doprinos realizirao, potrebno je zadovoljiti određene uvjete. Prvo, osobe koje se žele vratiti trebaju biti međunarodno priznate i sudjelovati u stvaranju vrhunskih rezultata u svijetu te im se moraju ponuditi odgovarajući uvjeti kako bi se odlučile na povratak, gdje bi primjenjivale i dalje unaprjeđivale svoje znanje. Drugi uvjet koji bi mogao potaknuti "priljev mozgova", odnosno zaustaviti odlazak visokokvalificiranih stručnjaka u samom početku, je atraktivni sustav visokog obrazovanja i istraživanja u Hrvatskoj. S tim je ciljem Upravni odbor Zaklade planirao značajna sredstva u programima Gost, Senior i Povratnik. Također, tijekom 2007. godine, u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa i Nacionalnim vijećem za znanost, pripreman je program Uspostavne potpore.

2004. otvoreni su programi, Gost, Senior i PostDoc

2006. otvoren je program Povratnik

2007. otvoren je program Uspostavne potpore

1.2.1. Uspostavne potpore

Upravni je odbor Zaklade objavio natječaj Uspostavne potpore u prosincu 2007. godine, s ciljem ubrzavanja uspostave samostalne istraživačke karijere mladih hrvatskih i stranih znanstvenika u Hrvatskoj. Natječaj (u Prilogu 10) je rezultat zajedničkog rada Zaklade, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Nacionalnog vijeća za znanost, a temelji se na dosadašnjim iskustvima Zaklade stečenim kroz sudjelovanje u *European Network on Research Careers (ENRC)* i programu *EMBO Installation Grants*. Osnovni cilj je potaknuti osnivanje istraživačkih grupa s modernim i međunarodno kompetitivnim problematikama čiji su voditelji mladi znanstvenici koji su svojim dosadašnjim postignućima pokazali sposobnost generiranja novih ideja te njihove uspješne realizacije. Očekujemo da ćemo natječajem potaknuti interes znanstvenika za nastavak njihovih istraživačkih karijera u Hrvatskoj te pridonijeti modernizaciji hrvatskog visokoobrazovnog i istraživačkog sustava kao i povećanju kompetitivnosti naših istraživača u europskom istraživačkom prostoru.

Stvaranje mlade i propulzivne istraživačke grupe nemoguće je bez maksimalne podrške ustanove. Kvalitetne institucijske strategije s jasnim politikama potpore istraživačkih karijera preduvjet su za ostvarivanje temeljnih ciljeva ovoga natječaja.

Evaluacijski postupak uključivat će stručnjake iz Hrvatske i inozemstva s velikim međunarodnim iskustvom. Evaluacija projekata temeljit će se na tri osnovna kriterija: dosadašnjim postignućima znanstvenika (40%), kakvoći predloženog projekta uspostavljanja nezavisne istraživačke karijere (30%) te kakvoći institucijske podrške (30%). U 2008. godini planirano je dodjeljivanje 6 trogodišnjih potpora, po jedna za svako znanstveno područje, mladim hrvatskim i stranim znanstvenicima do 35 godina starosti, s najmanje 2 godine postdokorskog iskustva.

Dodjeljivanjem uspostavnih potpora, Zaklada će podržati:

- o izvrsne znanstvenike do 35 godina starosti, koji su ostvarili najmanje 2 godine postdoktorske istraživačke karijere u Hrvatskoj i/ili u inozemstvu,
- o razvoj samostalnog istraživanja,
- o policentrični razvoj Hrvatske,
- o kolaborativna istraživanja s privatnim sektorom, pogotovo s malim i srednjim poduzetništvom,
- o izobrazbu hrvatskih stručnjaka, posebice doktoranda i postdoktoranda.

Programom se financiraju troškovi opreme, materijalni troškovi istraživanja, troškovi preseljenja kandidata, troškovi putovanja, plaće za suradnike te se do 20% podrške može koristiti kao dodatak na plaću kandidata. Najveće financiranje je 50.000 eura godišnje za prirodne, biomedicinske, tehničke i biotehničke znanosti te 30.000 eura godišnje za društvene i humanističke znanosti. Rok za prijavu projekata je 15. travnja 2008. godine, a rezultati će biti poznati početkom 2009.

1.2.2. Program Gost

Program Gost otvoren je za prijavu od 2005. godine. Program omogućuje znanstvenicima iz inozemnih ustanova rad na znanstvenoistraživačkom projektu u Hrvatskoj, u trajanju od 3 do 12 mjeseci, a prijaviti se mogu istraživači iz akademske zajednice ili industrije koji žive izvan Hrvatske. Programom se podržavaju gostujući profesori koji će dolaskom prenijeti i uspostaviti nove tehnologije i znanja, uspostaviti suradnju i zajedničke projekte s hrvatskim ustanovama ojačavajući time veze Hrvatske s međunarodnom znanstvenom zajednicom.

Boravkom gostujućeg profesora na ustanovi u Hrvatskoj pridonosi se strateškom profiliranju ustanove i izgradnji kompetitivnog istraživačkog tima. Također, aktivno se doprinosi razvoju doktorskih studija i izobrazbi doktoranada i postdoktoranada.

Programom se financiraju troškovi preseljenja, plaća kandidata za vrijeme boravka u Hrvatskoj, troškovi za konferencije i skupove dok su u Hrvatskoj, materijalni troškovi istraživanja u Hrvatskoj i popratni troškovi, a najveće moguće financiranje iznosi 75.000 eura po projektu.

Ovim programom Zaklada je do sada podržala 5 gostujućih profesora od kojih su dvoje strani znanstvenici.

1.2.3. Programi Senior i Povratnik

Otvaranje velikog broja novih radnih mjesta u sustavu znanosti i visokog obrazovanja otvorilo je mogućnosti zapošljavanja znanstvenika iz inozemstva, uglavnom povratnika iz hrvatske dijaspe. Iskustva znanstvenika-povratnika i znanstvenika koji se žele zaposliti u Hrvatskoj ukazuju na postojanje brojnih administrativnih i pravnih prepreka za reguliranje njihovog statusa po dolasku u Hrvatsku.

Administrativne procedure koje znanstvenici moraju provesti prilikom povratka u Hrvatsku često su vrlo dugotrajne. Stoga je Zaklada raspisala programe kojima se osigurava podrška znanstvenicima povratnicima i znanstvenicima koji se žele zaposliti u Hrvatskoj za vrijeme dok se navedene procedure ne riješe. Ti programi osiguravaju plaću znanstveniku dok se njegov status ne regulira u odnosu na nadležno ministarstvo, troškove preseljenja i početna sredstva za provođenje projekta kroz program Senior, kao i troškove opreme za opremanje laboratorija kada ostvare radni odnos kroz program Povratnik. Zajednički cilj ovih programa je vrhunskim znanstvenicima koji su ostvarili nezavisnu istraživačku karijeru u inozemstvu omogućiti uvjete za provođenje visoko kvalitetnih istraživanja u Hrvatskoj.

Programom **Senior**, pokrenutim 2004. godine, podržava se zapošljavanje hrvatskih i stranih priznatih znanstvenika koji žele zasnovati radni odnos na hrvatskom sveučilištu ili znanstvenom institutu na kojem će provoditi istraživanja i sudjelovati u obrazovanju barem na poslijediplomskoj razini.

Programom **Povratnik** podržavaju se znanstvenici s najmanje 3 godine nezavisne istraživačke karijere, a koji su u Hrvatskoj zasnovali radni odnos u punom radnom vremenu s hrvatskom znanstvenom ustanovom počevši od akademske godine 2004./2005. i za vrijeme trajanja natječaja.

Program Senior otvoren je od 2004. godine, a program Povratnik od 2006. godine. Najveće financiranje predviđeno navedenim programima je 750.000,00 kuna po projektu. U okviru programa Senior Zaklada je do sada financirala tri projekta, od čega jedan projekt stranog znanstvenika, a u okviru programa Povratnik prihvaćeno je pet projekata.

Podržavanjem projekata unutar programa Senior, ostvaruju se programski ciljevi:

- o prijenos i uspostavljanje tehnologije u Hrvatskoj,
- o strateško profiliranje institucije (razvoj područja - razvoj određene vrste istraživanja) ,
- o izgradnja kompetitivnog istraživačkog tima,
- o edukacija doktoranda i postdoktoranda i razvoj doktorskih studija
- o ojačavanje veza Hrvatske i suradnje s međunarodnom znanstvenom zajednicom,
- o povećanje Hrvatskog ugleda i kulture kao mjesta koje prihvaća i provodi istraživanja najviše kakvoće.

Program Povratnik omogućuje znanstvenicima koji su ostvarili nezavisnu istraživačku karijeru u inozemstvu uspostavljenje istraživačke infrastrukture u Hrvatskoj:

- o potaknuti dolazak inozemnih znanstvenika u Hrvatsku,
- o poticanje policentričnog razvoja Hrvatske,
- o poticanje i razvijanje suradnje s inozemstvom,
- o poticanje kolaborativnih istraživanja s privatnim sektorom,
- o transfer znanja (prijenos inozemnog projekta u Hrvatsku),
- o poticanje izobrazbe hrvatskih stručnjaka, posebice doktoranda i postdoktoranda.

1.2.4. PostDoc

Povećanje znanja i broja ljudi koji posjeduju znanje i mobilnost istraživača ključno je za mlade istraživače u fazi poslijedoktorske izobrazbe. Kako bi se ostvarilo povećanje kompetencija mladih istraživača koji su nedavno stekli doktorat znanosti, otvoren je program PostDoc kojim se podržavaju postdoktorandi zaposleni na hrvatskim znanstvenim ustanovama za odlazak na inozemne ustanove te postdoktorandi iz inozemnih akademskih ustanova i industrije za rad na znanstvenoistraživačkom projektu u Hrvatskoj. Zaklada podržava boravak kandidata u inozemstvu u trajanju od 3 do 12 mjeseci nakon čega se kandidati vraćaju na svoje matične ustanove.

Ovim programom promiče se međunarodna mobilnost mladih istraživača u postdoktorskom razdoblju što dovodi do podizanja istraživačkih kompetencija na znanstvenim ustanovama, ali i u industriji i javnom sektoru.

Programom se dodjeljuju osobne stipendije kandidatima koje uključuju troškove puta kao i dodatak za djecu i supružnike.. Najveće financiranje ovim programom je 20.000 eura, a za program je u 2007. bilo predviđeno 2.000.000,00 kuna. U 2007. podržano je 15 projekta u okviru programa PostDoc.

1.2.5. Pregled programa Priljev mozgova

U okviru programa Priljev mozgova Zaklada je u 2007. godini, imala za prijavu otvorena četiri natječaja: Gost, Senior, PostDoc i Povratnik. U Tablici 2 prikazani su troškovi programa Priljev mozgova. Program Povratnik raspisan je temeljem preostalih sredstava planiranih za programe Gost, Senior i PostDoc za 2006. godinu. Taj program otvoren je do 2008. godine, a njegov proračun određivat će se svake godine temeljem preostalih sredstava u okviru programa Priljev mozgova.

Tablica 2. Pregled troškova programa Priljev mozgova

Program	Broj prijavljenih projekata	Broj financiranih projekta	Planirano (kn)	Odobreno projekti (kn)	Razlika (kn)
Gost	6	5	2.000.000,00	1.725.879,00	274.121,00
Senior	2	2	2.000.000,00	1.223.000,00*	777.000,00
PostDoc	24	15	2.000.000,00	1.079.218,00*	920.782,00
Povratnik	8	2**	3.000.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
Ukupno	40	24	9.000.000,00	3.225.879,00	3.471.903,00

* ugovori o financiranju još nisu potpisani pa iznos nije konačan

** dva projekta su još u proceduri istorazinske procjene

1.3. PODRUČJE FINANCIRANJA - IZOBRAZBA DOKTORANDA

Stipendije za kratkotrajne i duže boravke hrvatskih doktorskih studenata (asistenti i znanstveni novaci) kao i organiziranje nacionalnih tečajeva i ljetnih škola za doktorande doprinose popularizaciji i razvoju znanosti, visokog obrazovanja i tehnologijskog razvoja. Stoga je nužno poticati i omogućiti mladim znanstvenicima razvijanje zanimljive i financijski motivirajuće karijere profesionalnog istraživača. Kvalitetna poslijediplomska izobrazba omogućit će razvitak tržišta visoko obrazovane radne snage, osigurat će zapošljavanje dobro obrazovanih i međunarodno kompetitivnih stručnjaka na sveučilištima, istraživačkim institutima, javnom sektoru i u privrednim subjektima.

2005. otvoreni su programi Stipendije za doktorande i Nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande

Da bi se osigurali uvjeti za ostvarivanje ovih težnji mladih istraživača, omogućila mobilnost te podigla razina kvalitete doktorskih studija, važno je doktorandima omogućiti izobrazbu koja će se provoditi izvan hrvatskih sveučilišta te izobrazbu u kojoj će sudjelovati priznati inozemni stručnjaci. Paralelno s procesom akreditacije doktorskih studija u Hrvatskoj Upravni je odbor Zaklade otvorio program Izobrazba doktoranda, naglašavajući upravo važnost dodatne izobrazbe istraživača u početnim fazama profesionalnog razvoja.

1.3.1. Stipendije za doktorande

Kako bi se unaprijedila kvaliteta dokorskog studija te se kroz doktorski studij profilirali međunarodno kompetitivni doktorandi, potrebno je omogućiti doktorandima da za vrijeme dokorskog studija borave u međunarodno priznatim istraživačkim grupama na kojima će izrađivati doktorat s visokim znanstveno-istraživačkim doprinosom. Mobilnost istraživača na svim razinama važno je područje na kojem je potaknut niz inicijativa poput Akcijskog plana za mobilnost, Europske povelje i Kodeksa. Pokrenuti su i brojni financijski instrumenti kojima se povećava i olakšava mobilnost istraživača.

Zaklada programom Stipendije za doktorande potiče doktorande zaposlene na hrvatskim znanstvenim ustanovama (asistenti i znanstveni novaci) na odlazak u inozemne ustanove te doktorande zaposlene na inozemnim ustanovama potiče na rad na znanstvenoistraživačkim projektima u hrvatskim znanstvenim ustanovama.

Odlaskom hrvatskih doktoranda na strana sveučilišta i dolaskom stranih doktoranda na hrvatska sveučilišta potiče se prijenos znanja, metodologija i tehnologija kroz doktorske studije što omogućuje razvoj i samih doktorskih studija. Omogućavanjem boravka na stranim sveučilištima istovremeno se povećava kompetitivnost hrvatskih doktoranda u Hrvatskoj, ali i u Europi.

Programom Stipendije za doktorande i ulaganjem u doktorske studente, doprinijeli smo povećanju istraživačkog standarda na sveučilištima i institutima, prijenosu i uspostavljanju novih tehnologija u Hrvatskoj, kao i napredovanju profesionalnih kompetencija doktoranda. Ulaganjem u pojedince, direktno se doprinosi izgradnji kompetitivnog istraživačkog tima, podizanju kakvoće doktorskih studija te promicanju međunarodne mobilnosti mladih istraživača.

Programom se financiraju troškovi osobne stipendije i troškovi puta u trajanju od 3 do 12 mjeseci. Najveći iznos stipendije je 124.500,00 kuna. U 2007. godini Zaklada je od 12 prijavljenih podržala 9 kandidata.

1.3.2. Nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande

Organiziranjem tečajeva i ljetnih škola na nacionalnoj razini moguće je učinkovitije i racionalnije okupiti najkvalitetnije eksperte te u okviru doktorskih studija studentima ponuditi predavanja i radionice vrhunskih stručnjaka iz zemlje i inozemstva. Organizacija nacionalnih tečajeva i ljetnih škola utječe na kvalitetu doktorskih studija te doprinosi ciljanom razvoju ključnih kompetencija doktorskih studenata. Pritom, važno je studentima ponuditi one tečajeve i ljetne škole koje proširuju postojeće teme i sadržaje doktorskih programa i koje su usklađene sa studijskim programom i ECTS bodovnim sustavom.

Organiziranje ljetnih škola i tečajeva omogućuje edukaciju i trening unutar tema koje nisu obuhvaćene doktorskim programom, posebice poticanje interdisciplinarnog pristupa. Ovako koncipirane škole i tečajevi

omogućuju primjenu inovativnih metoda podučavanja i aktivnog studentskog sudjelovanja, a što dodatno doprinosi kvaliteti doktorskih programa.

Ovaj program otvoren je 2006. godine, a Zaklada financira samo one tečajeve i ljetne škole koji se organiziraju na nacionalnoj razini, za potrebe više doktorskih programa, te u kojima se predviđa sudjelovanje poslijediplomskih studenata s više sveučilišta. Prednost se daje tečajevima i ljetnim školama u kojima sudjeluju i inozemni nastavnici.

Najviši traženi iznos ovim programom je 100.000,00 kuna, a financiraju se troškovi puta i smještaja nastavnika koji dolaze s drugih sveučilišta ili znanstvenih ustanova, troškovi studenata, troškovi organizacije tečaja ili ljetne škole, mjere za praćenje kvalitete, provjera znanja i ishoda te popratni troškovi ustanove. Kroz ovaj program Zaklada je u 2007. godini podržala 1 ljetnu školu.

1.3.3. Pregled programa Izobrazba doktoranda

U okviru programa Izobrazba doktoranda otvorena su dva natječaja: Stipendije za doktorande i Nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande. U tablici 3 prikazani su troškovi programa. Taj program otvoren je do kraja 2008. godine, a njegov proračun određivat će se svake godine temeljem preostalih sredstava.

Tablica 3. Pregled troškova programa Izobrazba doktoranda

Program	Broj prijavljenih projekata	Broj financiranih projekata	Planirano (kn)	Odobreno projekti (kn)	Razlika (kn)
Stipendije	12	9	2.000.000,00	461.900,00	1.538.100,00
Tečajevi	2	1	1.000.000,00	93.000,00	907.000,00
Ukupno	14	10	3.000.000,00	554.900,00	2.445.100,00

1.4. PARTNERSTVO U TEMELJNIM ISTRAŽIVANJIMA

Hrvatski sabor je Zakladu osnovao s misijom promocije znanosti, visokog školstva i tehnologijskog razvoja u Republici Hrvatskoj, a s temeljnim ciljem osiguravanja gospodarskog razvoja i poticanja zapošljavanja. S obzirom da razvoj privrede sve više podrazumijeva usku povezanost sa znanstvenim istraživanjima, Zaklada je pokrenula program pod nazivom Partnerstvo u temeljnim istraživanjima kojim akademsku zajednicu želi povezati s industrijom i poduzetništvom.

Važnost razvoja i poticanja te povezanosti ne temelji se samo na prijenosu znanja i tehnologija između akademskih ustanova te industrije i poduzetništva, već i na mogućnosti stjecanja akademskih kompetencija mladih ljudi zaposlenih u industriji, a koje će služiti razvitku gospodarstva. Poticanje suradnje akademske zajednice te industrije i poduzetništva od posebne je važnosti u onim privrednim granama koje se temelje na visokoj tehnologiji. U tom je kontekstu važno osigurati potporu temeljnim istraživanjima koja su inovativna i mogu ubrzati razvoj novih i postojećih poduzeća.

Pri ostvarivanju ovih ciljeva program Partnerstvo u temeljnim istraživanjima posebno je važan jer privlači ulaganje u temeljna istraživanja koja su po

Podržavanjem zajedničkih projekata privrede i znanstvenih ustanova na temeljnim istraživanjima, Zaklada nastoji osigurati:

- o Transfer znanja između hrvatskih znanstvenih organizacija i neakademskih ustanova, odnosno tvrtki i poduzetnika,
- o bolje razumijevanje i razvoj istraživačkih kompetencija za potrebe gospodarstva,
- o poticanje suradnje između sveučilišta, istraživačkih ustanova, industrije te privatnog i javnog sektora,
- o poticanje znanstveno-istraživačkog rada u industriji i poduzetništvu te povećanje broja tvrtki koje se bave istraživanjem i razvojem,
- o edukacija i trening mladih znanstvenika te njihovo usmjeravanje prema industriji i poduzetništvu,
- o zapošljavanje mladih znanstvenika u industriji i neakademsom sektoru,
- o otvaranje novih istraživačkih radnih mjesta izvan akademskih ustanova,
- o podržavanje istraživanja u disciplinama koja su važna za razvoj industrije i tehnologije,
- o razvoj znanosti i tehnologije područjima koja mogu rezultirati novim tehnologijama.

samoj definiciji vrlo rizičnog karaktera, a privreda i industrija u pravilu nisu zainteresirani za ulaganje u istraživanja koja nemaju garanciju da će ostvariti komercijalni rezultat. Stoga, u okviru programa Partnerstvo u temeljnim istraživanjima, gdje Zaklada ulaže do 70% ukupnih projektnih sredstava, privreda dobiva dodatni poticaj za ulaganje u znanstvena istraživanja. Programom Partnerstvo u temeljnim istraživanjima Zaklada želi osigurati povećanje izvanproračunskog ulaganja u temeljna istraživanja koja se provode na hrvatskim ustanovama. Od partnerske se ustanove, financirane izvan Državnog proračuna, traži osiguravanje 30% ukupnih projektnih sredstava i to direktnom uplatom sredstava na račun matične ustanove na kojoj se planira provesti istraživanje. Poticanje ulaganja u temeljna istraživanja kroz ovaj program ostvaruje se i u slučaju kada projekt rezultira nekim oblikom intelektualnog vlasništva ili proizvodom koji zadovoljava uvjete za komercijalizaciju. Sukladno Zakonu o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj RH, u slučajevima kada Zaklada financira projekte koji će ostvariti komercijalnu dobit, postotak budućeg udjela u dobiti određuje se posebnim ugovorom između voditelja projekta i Zaklade, s tim da taj postotak ne može biti manji od 10%. S tim u skladu, prije svakog potpisivanja ugovora o dodjeli sredstava Zaklade i suradnji na projektima koje Zaklada financira u okviru ovog programa, Upravni odbor Zaklade pristupa pregovorima s korisnicima sredstava i partnerskom ustanovom u cilju postizanja zajedničkog dogovora oko zaštite intelektualnog vlasništva kojim projekt može rezultirati te osiguravanja da se određeni postotak od dobiti vrati u financiranje temeljnih istraživanja kroz programe Zaklade.

Partnerstvom u provođenju temeljnih istraživanja osigurava se podržavanje kvalitetnih temeljnih istraživanja, ali i privlačenje kompetentnih stručnjaka iz industrije i poduzetništva u znanstvena istraživanja omogućujući ostvarivanje aktivne suradnje, fleksibilnost u odgovaranju na nove istraživačke prilike te integriranju istraživanja i obrazovanja unutar strateških područja Zaklade.

Za financiranje projekata ovim programom Upravni odbor osigurao je 5.000.000,00 kuna godišnje tj. 15.000.000,00 kuna za tri godine. Najveće financiranje omogućeno projektom je 500.000,00 kuna godišnje od Zaklade i 30% sufinanciranja partnerske ustanove, a mogu se financirati materijalni troškovi istraživanja do 300.000,00 kn, nabavka opreme do 100.000,00 kn, troškovi osoblja do 200.000,00 kn, putni troškovi i suradnja do 30.000,00 kn godišnje te posredni troškovi do 10% ukupnih troškova.

U okviru ovog programa, u 2007. godini prihvatili smo financiranje 5 projekata s ukupno 2.930.500,00 kuna, osiguravajući pritom 1.374.500,00 kuna ulaganja izvanproračunskih sredstava u znanstvena istraživanja koja se provode na hrvatskim ustanovama.

Tablica 4. Pregled troškova programa Partnerstvo u temeljnim istraživanjima

Godina	Prijavljeno	Prihvaćeno	Financirano	Sufinanciranje privrede i industrije	Ukupna vrijednost projekata
2006.	12	5	3.524.000,00	1.590.144,00	5.114.144,00
2007.	8	5*	2.930.500,00	1.374.500,00	4.305.000,00
Ukupno	20	10	6.454.500,00	2.964.644,00	9.419.144,00

*dva projekta prijavljena u 2007. godini su još uvijek u evaluacijskoj proceduri

1.5. SOCIOKULTURNA TRANZICIJA IZ INDUSTRIJSKOG U DRUŠTVO ZNANJA

Suradna istraživanja u području ekonomskih, društvenih, političkih i humanističkih znanosti nužna su da bi društvo moglo adekvatno odgovoriti na civilizacijske iskorake koji dolaze s transformacijom u društvo znanja, ali i na konflikte koje ta transformacija donosi. Isto tako, održivi razvoj u društvu znanja nije moguć ako društveni procesi i ciljevi nisu usklađeni s ciljevima ekonomskog i tehnološkog razvoja, odnosno s konkurentnošću i rastom domaćeg proizvoda.

Zaklada stoga, podržava projekte koji imaju naglasak na poboljšanju prijenosa znanja i informacija na sve društvene slojeve, istraživanje opcija i mogućih putova u razvitku društva znanja, gospodarske, socijalne i kulturne posljedice uključivanja u Europsku uniju, nove oblike upravljanja u javnom sektoru, novim oblicima građanskog djelovanja i ostvarivanju kulturalnog identiteta hrvatskih građana, interdisciplinarna istraživanja društvenih pitanja, iznalaženje rješenja za strateške probleme, isključivo regionalnog ili nacionalnog značenja.

Prvi program koji je otvoren u ovom strateškom području Zaklade je Izgradnja hrvatskog strukovnog nazivlja.

1.5.1. Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja – projekt koordinacije

S obzirom na to da je sustavno izgrađeno nazivlje jedan od temeljnih preduvjeta svakoga međunarodno priznatog jezika te da se u sklopu pristupnih pregovora s Europskom unijom svakodnevno prevode mnogobrojni dokumenti za područja za koja u hrvatskome jeziku ne postoji izrađeno nazivlje, Upravni odbor Zaklade smatra nužnim poduprijeti inicijativu Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika i stvoriti potrebne preduvjete kako bi se temeljito proučilo nazivlje pojedinih struka i izradili nužni obrasci za njegovu izgradnju, usustavljivanje i kontinuiranu skrb o njemu. Zbog toga je Upravni odbor Zaklade odlučio raspisati dva kruga natječaja kojim će u prvome krugu tražiti nacionalnoga koordinatora za istraživačke projekte prijavljene u drugom krugu čiji bi cilj bio stvoriti nužne preduvjete za sustavnu skrb o hrvatskom nazivlju i uspostaviti potrebnu interdisciplinarnu suradnju među stručnjacima pojedinih struka.

U 2007. raspisan je prvi krug natječaja u kojem se izabire nacionalni koordinatori te se uspostavlja multidisciplinarni rad na izgradnji hrvatskoga nazivlja. Nakon evaluacije pristiglih prijava izabran je koordinatori projekta koji će provođenjem aktivnosti pridonijeti poboljšanju kvalitete i učinkovitosti visokog obrazovanja i znanstveno-istraživačkoga rada jer će se izgraditi ujednačeno i verificirano nazivlje kojim će se moći služiti stručnjaci svih struka, ali i zainteresirana javnost. Također će se uspostaviti istraživačka terminološka mreža i znanstvena suradnja među brojnim ustanovama. Da bi se ti ciljevi ostvarili, osmisliće se načela za uspostavu i odabir odgovarajućeg nazivlja, izradit će se baza podataka u koju će se unositi definirani nazivi iz svih struka te njihove istoznačnice na hrvatskom jeziku i istovrijednice na nekoliko europskih jezika. Nazive i definicije pojedinih struka unosit će stručnjaci koji će se u drugoj fazi uključiti u projekt izgradnje terminoloških baza za pojedine struke, uz kroatističku i leksikografsku provjeru i potvrdu predloženih naziva. Tako će osmišljen projekt omogućiti prirodan protok znanja, znanstvenih dostignuća i informacija na hrvatskom jeziku u sve društvene slojeve što je nužna pretpostavka opstojnosti hrvatskoga kao standardnog jezika². Projekt je podržan sa 200.000,00 kuna, za materijalne troškove istraživanja, honorare, troškove putovanja i organizaciju seminara, radionica ili okruglih stolova. Drugi krug natječaja bit će otvoren 2008. godine.

Definiranjem koordinatora postavljeni su preduvjeti za uspostavljanje znanstvenog središta koje koordinira ostvarivanje ciljeva programa:

- o izrada računalnog programa za javno dostupnu bazu podataka hrvatskoga strukovnog nazivlja pojedinih struka uz prijevodne jednakovrijednice na drugim europskim jezicima,
- o priprema temeljnih terminoloških načela kojih bi se predlagatelji projekata u drugom krugu natječaja trebali pridržavati pri izgradnji nazivlja pojedinih struka,
- o priprema sustavne i kontinuirane suradnje stručnjaka pojedinih struka i jezikoslovaca,
- o priprema organizacijskog okvira za sustavno prevođenje dokumenata Europske unije,
- o izobrazba stručnjaka u pojedinim znanstvenim područjima koji će sustavno proučavati razvoj struke i baviti se izgradnjom hrvatskoga strukovnog nazivlja,
- o organizacija terminološke radionice.

² Tekst je dio sažetka projekta „Hrvatsko strukovno nazivlje – projekt koordinacije – STRUNA“

1.6. MEĐUNARODNI PROGRAMI

1.6.1. Potpora uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe Europske znanstvene zaklade (ESF)

Europska znanstvena zaklada (ESF) djeluje kao katalizator razvoja europske znanosti na način da spaja vodeće znanstvenike i organizacije koje ih financiraju, potiče raspravu o ključnim temama te planira i implementira inicijative u vezi znanosti i znanstvene politike na Europskoj razini. Ove ciljeve ESF ostvaruje kroz različite instrumente koje pokreće u skladu sa svojim strateškim opredjeljenjem razvoja znanstvene strategije, znanstvene sinergije te znanstvenim upravljanjem. U okviru svog programa, Zaklada je u 2007. godini najviše sudjelovala u ESF programima koji potiču znanstvenu sinergiju, a to su programi EUROCORES i programi istraživačkog umrežavanja.

Programi EUROCORES odnose se na kolaborativne istraživačke programe, a cilj im je stvaranje kritične mase potrebne za znanstvenu izvrsnost. Svaki program EUROCORES sastoji se od više kolaborativnih istraživačkih projekata (CRP) od čega svaki CRP mora uključivati istraživačke grupe iz najmanje 3 različite europske zemlje. Nacionalne organizacije financiraju individualni projekt svoje istraživačke grupe unutar jednog kolaborativnog istraživačkog projekta. Zaklada financira EUROCORES projekte s do 50.000 eura godišnje tijekom tri godine. U 2007. godini iz Hrvatske je za programe EUROCORES upućeno 7 prijava, od čega su 2 prijave prihvaćene za drugi krug evaluacije. Konačni rezultat natječaja bit će poznat u travnju 2008. godine.

Cilj programa istraživačkih umrežavanja (*Research Networking Programmes – RNPs*) je stvaranje mreže znanstvenika koji će u razdoblju od 4-5 godina raditi na značajnim znanstvenim pitanjima unutar teme konkretnog programa. Ključni ciljevi ovih programa su dijeljenje znanja i stručnosti, razvoj novih tehnika, izobrazba mladih znanstvenika i stvaranje interdisciplinarnog foruma. Ove programe financiraju organizacije članice ESF-a po načelu *a la carte*, a prosječan godišnji proračun po jednom programu iznosi od 50.000 do 200.000 EUR. Navedeni proračun se u pravilu koristi za financiranje ljetnih škola, radionica, i konferencija vezano uz temu programa, za stipendiranje kratkih posjeta i razmjena (*short visits and exchange grants*), za stvaranje znanstvenih baza podataka te diseminaciju rezultata. Proračunom programa ne financiraju se znanstvena istraživanja. Zaklada je u 2007. godini odobrila financiranje 2 ovakva programa, a ukupno financira 8 programa (popis u Prilogu 1.).

S obzirom na sve veći interes hrvatske akademske zajednice za sudjelovanje u ESF-ovim programima, Upravni je odbor za ovaj program odobrio povećanje proračuna u 2007. godini te ukupan proračun ovog programa sada iznosi 6.000.000,00 kuna. Također, s obzirom da je Zaklada od siječnja 2008. godine punopravna članica ESF-a, očekuje se preuzimanje veće odgovornosti i inicijative oko uključenja Hrvatske i hrvatskih znanstvenika u ESF-ove instrumente razvoja znanstvene strategije te instrumente znanstvenog upravljanja na europskoj razini.

1.6.2. EMBO potpora za uspostavu laboratorija

Europska organizacija za molekularnu biologiju (EMBO) je početkom 2006. godine pokrenula inicijativu **EMBO Installation Grants** te je pozvala države članice da joj se pridruže. Kako je jedan od strateških ciljeva Zaklade upravo podržati povratak hrvatskih znanstvenika te njihovo uključivanje u programe europskih znanstvenih organizacija, u **lipnju 2006.** godine pridružila se inicijativi te objavila natječaj **EMBO potpora za uspostavu laboratorija**. Natječaj omogućava povratak znanstvenika koji su bar dvije uzastopne godine proveli izvan Hrvatske, a kako bi uspostavili laboratorij u Hrvatskoj, proveli istraživanje u trajanju od 3 do 5 godina te razvili znanstvenu karijeru unutar Europske znanstvene zajednice.

Uz samu potporu koja iznosi 50.000 eura godišnje, u *Installation Grant* paketu dolazi i niz pogodnosti, između ostalog i prestižan međunarodni status **EMBO Young Investigator**. Neke od pogodnosti koje taj status donosi uključuju: mogućnost odabira savjetodavnog mentora iz redova članova EMBO-a, među kojima su i mnogi dobitnici Nobelove nagrade, te sponzoriranje putovanja na znanstvene skupove. Također, mladi EMBO istraživači zbog svojeg elitnog statusa imaju veću mogućnost konkurirati i u ostalim svjetskim natjecanjima za financijsku potporu svojih istraživanja.

Hrvatska je u prosincu 2007. godine, već drugu godinu zaredom, podržala najuspješnijeg kandidata sukladno rezultatima evaluacije koju provodi EMBO, a koji se vratio u Hrvatsku. Uz dr. sc. Kristiana Vlahovičeka koji je dobitnik EMBO potpore za 2006. godinu i provodi projekt na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, dobitnik potpore za 2007. godinu je dr. sc. Bojan Žagrović koji će na MedILS-u proučavati proces smatanja proteina te njihovu dinamiku uz pomoć računarskih metoda.

1.6.3. Europsko društveno istraživanje

Europska znanstvena zaklada (ESF) potaknula je 2001. godine međukulturni europski projekt pod nazivom *European Social Survey (ESS)* sa svrhom kontinuiranog praćenja promjena u društveno-političkim stavovima i vrijednostima građana europskih zemalja. ESS se trenutno provodi u više od dvadeset europskih zemalja, s time da se sa svakim novim krugom istraživanja broj uključenih zemalja povećava.

Uz ESF, u financiranju ESS-a sudjeluju i Europska komisija i nacionalne zaklade pojedinih zemalja koje financiraju terenska istraživanja na području svake od zemalja sudionica. Zbog svoje važnosti, ali i rigorozne metodologije, ESS je 2005. godine nagrađen uglednom znanstvenom nagradom „Descartes“, što je prvi put da je ta nagrada dodijeljena u području društvenih znanosti. Istraživanje se provodi svake dvije godine kako bi se stekao što bolji uvid u tijek spomenutih promjena i kako bi se omogućile usporedbe među europskim zemljama nakon objavljivanja rezultata istraživanja. Do sada su objavljeni rezultati dva istraživanja dok je treće istraživanje u tijeku.

U okviru ovog natječaja Zaklada financira terenska istraživanja koja se provode na području Republike Hrvatske te mora predložiti osobu koja će vršiti dužnost nacionalnog koordinatora. Istraživanjem je obuhvaćeno 14 širokih područja: javno povjerenje u vladu, političare i ustanove; politički interesi i uključivanje u politiku; društveno-politička orijentacija; pitanja vladanja i efikasnosti na nacionalnom i međunarodnom nivou; temeljne moralne, političke i socijalne vrijednosti; socijalna uključenost i isključenost; nacionalne, etničke i vjerske pripadnosti; kvaliteta življenja, zdravlje i sigurnost; demografske karakteristike; obrazovni i profesionalni status; ekonomski status te karakteristike domaćinstva. Osim pitanja koja su određena upitnikom, istraživači iz svake zemlje slobodni su dodati i pitanja koja su vezana uz specifične interese i probleme zemlje koju istražuju. Nakon provedene evaluacije izabran je nacionalni koordinatorski i ustanova koja će provesti opisano istraživanje (Prilog 12).

Istraživanje će započeti 2007. godine, a rezultati na europskoj razini bit će dostupni početkom 2009. godine.

1.6.4. Pregled Međunarodnih programa

U okviru područja Međunarodnih programa otvorena su tri natječaja čiji su troškovi prikazani u Tablici 5. S obzirom da u okviru programa Potpora uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe ESF-a Zaklada financira sudjelovanje u programima istraživačkog umrežavanja i programima EUROCORES, u tablici su navedeni podatci za svaki od programa pojedinačno, uz napomenu da planirani proračun za oba programa iznosi 6.000.000 kuna.

Tablica 5. Pregled troškova programa Međunarodni programi

Program	Broj prijava	Broj odobrenih prijava	Planirano (kn)	Odobreno projekti (kn)	Razlika (kn)
Potpora uključivanju u ESF – programi istraživačkog umrežavanja	2	2	6.000.000,00	135.000,00	5.865.000
Potpora uključivanju u ESF – programi EUROCORES	7	0*		0*	
EMBO potpora	5	1	2.100.000,00	2.100.000,00	0
Europsko društveno istraživanje	2	1	300.000,00	296.000,000	4.000,00
Ukupno	16	4	8.400.000,00	2.531.000,00	5.869.000,00

*još u proceduri

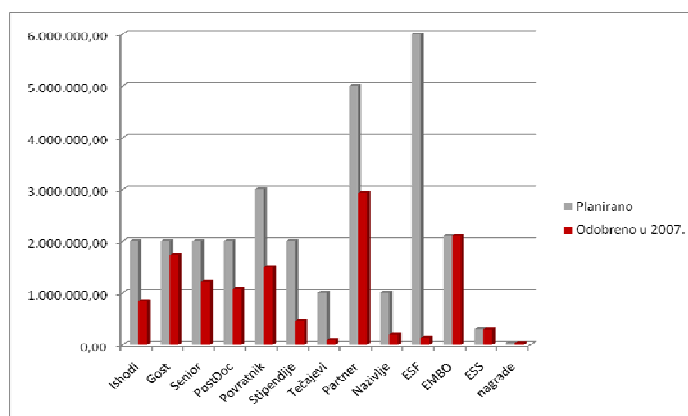
1.7. NAGRADE

Kako bi ostvarila promociju znanstvenoistraživačkog rada i poticanje studenata na bavljenje znanstvenim istraživanjima Zaklada je u suradnji s Novim listom, treću godinu zaredom, raspisala natječaj za nagradu ZNANOST, a drugu godinu u nizu pokrenut je i natječaj za Idejno rješenje skulpture nagrade ZNANOST, rezultat suradnje Zaklade, Novog lista i Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci. Natječajem za nagradu ZNANOST ističu se studenti diplomskih, preddiplomskih i dodiplomskih studija koji su tijekom prethodne akademske godine objavili znanstveni rad, a natječajem Idejno rješenje skulpture nagrade ZNANOST, studenti i apsolventi Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci koji predlože idejno rješenje skulpture nagrade ZNANOST.

Nagrada ZNANOST se dodjeljuje trima autorima najboljih radova, po jedna u području prirodnih i biomedicinskih znanosti, tehničkih i biotehničkih znanosti te u području društvenih i humanističkih znanosti. Nagradu zajednički dodjeljuju Zaklada i Novi list, a sastoji se od 10.000 kuna, koje dodjeljuje Zaklada, i prijenosnog računala, koje dodjeljuje Novi list. Autora idejnog rješenja skulpture nagrade ZNANOST Zaklada nagrađuje novčanim iznosom od 5.000 kuna.

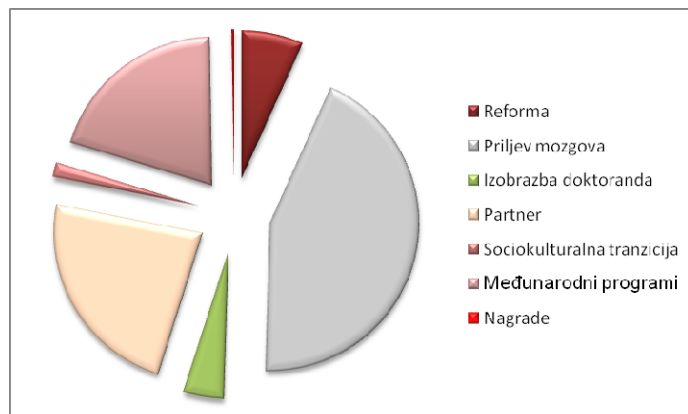
1.8. PREGLED ULOŽENIH SREDSTAVA U 2007. GODINI

Na slici 7. prikazana je iskorištenost programa Zaklade, tj. odnos između planiranog proračuna programa i odobrenih sredstava u 2007. godini. Kao što prikazuje slika 7, najveći dio planiranih sredstava dodijeljen je za programe Gost, Senior i PostDoc, a najmanje za programe ESF-a, Tečajeve i Stipendije za doktorande. Programi EMBO, ESS i nagrade, sukladno natječaju, financiraju samo jedan projekt pa su sva planirana sredstva za te programe i utrošena. U 2007. godini Zaklada je ukupno odobrila 12.634.847,00 kuna.

Slika 7. Pregled planiranih i odobrenih sredstava (u kunama) po programima za 2007. godinu

Na Slici 8. prikazano je financiranje projekata prema strateškim područjima Zaklade.

Slika 8. Financiranje prema strateškim područjima

2. Organizacijska struktura Zaklade

Zakladom upravlja **Upravni odbor** na čijem je čelu predsjednik Upravnog odbora. Nadležnost Upravnog odbora određena je Statutom Zaklade i Zakonom o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske. Temeljem Statuta, Upravni odbor može osnivati stalne ili povremene stručne službe koje pomažu Upravnom odboru u kreiranju programa, analizi i ocjeni programa, obradbi zamolbi i drugim poslovima. Upravni je odbor tijekom 2005. godine osnovao nekoliko takvih tijela: Izvršni odbor, Međunarodni savjet, Savjet te Evaluacijske odbore za pojedine programe.

Upravni odbor Zaklade čini sedam članova koji između sebe biraju predsjednika Upravnog odbora te dva zamjenika. U 2007. godini završio je četverogodišnji mandat predsjedniku Upravnog odbora i njegovim dvama zamjenicima te je Zaklada nadležnim tijelima uputila poziv za predlaganje novih članova. U lipnju 2007. godine u Upravni odbor su na četverogodišnji mandat imenovani prof. dr. sc. Pero Lučin, prof. dr. sc. Rudolf Scitovski i prof. dr. sc. Dunja Brozović Rončević. Na 35.

Upravni odbor Zaklade čine:

prof. dr. Pero Lučin, predsjednik
prof. dr. Dunja Brozović Rončević, zamjenica predsjednika
akademik Zvonko Kusić, zamjenik predsjednika
prof. dr. Željko Dujić
doc. dr. Alemka Markotić
prof. dr. Rudolf Scitovski
prof. dr. Mladen Žinić

sjednici Upravnog odbora članovi su za predsjednika Upravnog odbora ponovno izabrali prof. dr. sc. Peru Lučina, a za njegove zamjenike prof. dr. sc. Dunju Brozović Rončević i akademika Zvonka Kusića. U 2007. godini Upravni odbor održao je 10 sjednica. Dnevni redovi sjednica nalaze se u prilogu ovom izvješću (Prilog 2).

Članove **Izvršnog odbora** imenuje Upravni odbor na razdoblje do dvije godine po kompetencijama potrebnim za svako područje rada. Izvršni odbor formira se po područjima rada - interno osiguranje kvalitete za koje je u veljači 2007. imenovana dr. sc. Alenka Gagro, područje prezentacije Zaklade u javnosti za koje je u svibnju 2007. imenovana prof. dr. sc. Melita Kovačević i područje ulaganja i plasmana sredstava. Izvršni odbor predlaže Upravnom odboru plan aktivnosti i po potrebi sudjeluje na sjednicama.

Međunarodni savjet (*International Advisory Board*) započeo se osnivati u veljači 2005. godine kada su prof. dr. sc. Pero Lučin, predsjednik Upravnog odbora Zaklade i prof. dr. sc. Dragan Primorac, ministar znanosti, obrazovanja i športa, uputili pozivno pismo predstavnicima pet europskih zaklada za sudjelovanje u Međunarodnom savjetu Zaklade. Međunarodni savjet pomaže i savjetuje Upravni odbor o pitanjima relevantnim za razvoj Zaklade. Čine ga članovi upravnih struktura srodnih europskih zaklada: *Finska akademija*, *Švicarska nacionalna zaklada za znanost*, *Njemačka znanstvena zaklada* i *Irska znanstvena zaklada*.

Savjet Zaklade čine stručnjaci za pojedina strateška područja Zaklade. Savjet Zaklade broji po 5 članova, stručnjaka za svako područje (dva iz Hrvatske, jedan predstavnik dijaspori i dva stručnjaka iz inozemstva). Temeljne zadaće i obaveze Savjeta su usmjerene na poboljšanje kvalitete znanstvenog rada i istraživanja koje podupire Zaklada te na pomoć Upravnom odboru Zaklade u određivanju programskih prioriteta i ostvarivanju osnovne svrhe Zaklade. Članove Savjeta imenuje Upravni odbor. Savjet se Zaklade sastoji od **7 vijeća** utemeljenih prema strateškim područjima: Reforma sustava visokog obrazovanja, Priljev mozgova, Informacijske i telekomunikacijske tehnologije, Biotehnologija, Novi materijali i novi proizvodni procesi, Znanost o okolišu i održivi razvoj, Sociokulturna tranzicija iz industrijskog društva u društvo znanja

Evaluacijski odbor, koji broji 3 do 5 članova, zadužen je za evaluaciju prijave na natječaje Zaklade i osniva se za svaki program posebno. U 2006. godini 37 hrvatskih i 14 inozemnih stručnjaka bili su evaluatori Zaklade. Tijekom 2007. godine razrađena je baza evaluatora u koju su predloženi i pozvani hrvatski znanstvenici po strateškim područjima Zaklade. Baza evaluatora će se popunjavati kontinuirano, a u nju su pozvani i svi voditelji projekata koje financira Zaklada.

Poslovanje Zaklade vodi se iz **ureda Zaklade u Rijeci** gdje je smještena asistentica predsjednika Upravnog odbora te programski koordinatori Zaklade. Zaklada ima 5 djelatnika zaposlenih na puno radno vrijeme.

Asistentica predsjednika Upravnog odbora rukovodi administrativnim radom Zaklade, pomaže Upravnom odboru u ostvarivanju programskih ciljeva, zadužena je za svakodnevnu dokumentaciju kao i za cjelokupnu dokumentaciju o objavljenim programima, prikuplja potrebnu dokumentaciju za sastanke Upravnog odbora prema unaprijed dogovorenom rasporedu, prisustvuje sjednicama Upravnog odbora i vodi zapisnike, pomaže Zakladi u upravljanju i koordiniranju programskih aktivnosti te omogućava svakodnevnu vezu između istraživača uključenih u program i članova Upravnog odbora.

Programski koordinator rukovodi administraciju programa Zaklade, priprema i prikuplja potrebne materijale za provođenje, evaluaciju i izvještavanje programa Zaklade, organizira aktivnosti Zaklade vezane uz programe koje financira Zaklada (radionice, konferencije, sastanke i ostale aktivnosti), pomaže u koordiniranju programskih aktivnosti te omogućava svakodnevnu vezu između istraživača i voditelja projekata koje financira Zaklada i članova Upravnog odbora, brine se o sadržaju mrežnih stranica Zaklade kako bi osigurao jasan i svjež izvor informacija o programskim aktivnostima i postignućima Zaklade, sudjeluje u pripremi, organizaciji i tisku publikacija i materijala Zaklade (letci Zaklade, Glasnik, godišnji izvještaj i ostale dokumente).

Tajnica Zaklade koordinira aktivnosti Zaklade u Zagrebu te je zadužena za svu korespondenciju Zaklade u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

Vođenje poslovnih knjiga Zaklade te izradu financijskih izvještaja obavlja **knjigovodstveno-računovodstveni servis** u Zagrebu.

Sistem-inženjer je zadužen za poslove izrade i održavanja mrežnih stranica Zaklade, održavanje njihova sadržaja te tehničko održavanje serverskog računala, za pružanje podrške u poslovima organizacije i uređivanja sadržaja mrežnih stranica Zaklade te za razvoj sustava za elektroničku prijavu projekata i elektroničke baze evaluatora.

Zaklada također ima sklopljen ugovor s **odvjetničkim uredom** koji pruža stručnu pravnu pomoć radi osiguranja zakonitog ostvarivanja djelatnosti Zaklade.

2.1. Interno osiguranje kvalitete

Sustav internog osiguranja kvalitete omogućuje razvoj dokumenata i procedura važnih za kvalitetno djelovanje Zaklade. Razvoj dokumenata temeljnih za održavanje vrlo visokih kriterija rada Zaklade važan je za sve aspekte rada, od procesa odlučivanja do evaluacijskih procedura, nadgledanja i vođenja projekata te administrativnog rada Zaklade i provođenja osnovnih procedura. Radi se o dinamičnom i cikličkom procesu koji se temelji na kontinuiranom prikupljanju iskustava i razvoju potreba koje slijede razvoj i grananje aktivnosti Zaklade. U 2007. godini razrađen je niz postupaka kojima se olakšava i standardizira postupak prijave projekta i njihove evaluacije.

Stalnim radom na unaprjeđenju sustava za osiguranje kvalitete u 2007. razvijeni su:

- o osiguranje brzog i efikasnog procesa evaluacije,
- o raspisivanje 2 roka za prijavu za sve programe – 15. travanj i 15. listopad,
- o EPP sustav za prijavu projekata Zakladi,
- o baza evaluatora,
- o dokument Službeni posjeti Zaklade za voditelje projekata,
- o Preporuke o izbjegavanju sukoba interesa za članove Zaklade i evaluatore.

EPP sustav za elektroničku prijavu projekata je osmišljen tako da korisnicima omogućuje jednostavnu i pristupačnu prijavu na natječaje Zaklade. Prijave projekata putem EPP sustava podnose se upisom osnovnih podataka u elektronički obrazac i dodavanjem popunjenih obrazaca u predviđeni prostor. Sustav je razrađen tako da korisniku omogućuje personalizirano korištenje i uvid u sve unesene podatke, vodeći pritom brigu o zaštiti i povjerljivosti podataka. Rad u sustavu opisan je i popratnim uputama dostupnima u sustavu. Usporedno s uvođenjem EPP sustava redizajnirani su svi prijavni obrasci i tekstovi natječaja.

Uz EPP sustav, razvijena je i **baza evaluatora** s ciljem povećanja broja hrvatskih znanstvenika koji su uključeni u evaluacije koje provodi Zaklada. U bazi znanstvenici navode podatke o svojoj znanstvenoj aktivnosti i područjima znanstvene kompetencije te se prema tome uključuju u evaluacije projekata Zaklade. Baza omogućuje pretraživanje za panel evaluacije, ali i za istorazinsku procjenu (engl. *peer review*). Baza je za upis dostupna svim hrvatskim znanstvenicima putem mrežnih stranica Zaklade, a za upis potrebno je unijeti osnovne osobne podatke te podatke o znanstvenoj aktivnosti i području djelovanja znanstvenika.

Podatci iz EPP sustava i baze evaluatora dostupni su na uvid samo programskim koordinatorima Zaklade. Uparivanjem podataka iz baze evaluatora i EPP sustava odabiru se evaluatori za panel evaluacije, ali i istorazinsku procjenu. Na taj način, osigurava se visoka kompetentnost svih uključenih evaluatora za znanstvena područja prijavljenih projekata.

Cilj Zaklade je osigurati efikasan, brz i kvalitetan evaluacijski postupak. Kako bi se evaluacijske sjednice organizirale u što kraćem roku te se osigurala brza povratna informacija korisnicima programa, Zaklada prikuplja prijave projekata sukladno propisanim rokovima za prijavu. Zbog lakšeg organiziranja evaluacijskih sjednica i organiziranja administrativnog rada vezano uz evaluaciju prijave, Upravni odbor je odredio dva datuma godišnje za rokove prijave na sve programe – 15. travnja i 15. listopada.

Proces imenovanja evaluatora i odlučivanja o financiranju projekta potrebno je provoditi vodeći računa o objektivnosti i izbjegavanju sukoba interesa. Zaklada je stoga izdala **Preporuke o izbjegavanju sukoba interesa** za članove Upravnog i Izvršnog odbora i evaluatore Zaklade. Preporuke o izbjegavanju sukoba interesa nalaze se u Prilogu 3.

Kako bi se osigurao javan i transparentan postupak nadzora projektnih aktivnosti, izradili smo i objavili dokument **Službeni posjeti Zaklade**. Službeni posjeti organiziraju se sa svrhom praćenja napredovanja i ispunjenja obaveza propisanih dokumentima za sve projekte koje Zaklada podržava sa značajnim sredstvima, za projekte gdje postoji sumnja u nepoštivanjima pravila i ugovornih odredbi ili u posebnim slučajevima po odluci Upravnog odbora. U dokumentu, koji je dostupan na mrežnim stranicama Zaklade, opisana je procedura pripreme posjeta, sudionici posjeta te sam tijek posjeta. Opisom procedure, sam postupak je jasan i transparentan te se svi voditelji projekata mogu s njime upoznati te pripremiti dokumente potrebne za uspješno provođenje ove procedure. Dokument Službeni posjeti Zaklade nalazi se u Prilogu 4.

2.2. Presentacija Zaklade

U 2007. godini organizirane su brojne javne aktivnosti na kojima je Zaklada prezentirala svoje programe i djelovanje. Počekom godine zaključena su dva programa Zaklade raspisana u području Potpore reformi visokog obrazovanja – Osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju i Združeni studiji. Kako bi znanstvenu zajednicu upoznali s rezultatima projekata koje smo podržali, organizirali smo niz javnih prezentacija. Zajedno s voditeljima projekata organizirali smo radionice na kojima su, uz izlaganja voditelja, sudjelovali strani i hrvatski stručnjaci.

Radionica **Združeni studiji** održana je 3. travnja 2007. godine u Zagrebu. Radionica je pružila jasan i strukturiran pregled rezultata projekata koji su za cilj imali razvoj združenih studija (*joint studies*) i združenih akademskih stupnjeva (*joint degrees*). Voditelji su prikazali svoje aktivnosti u organizaciji združenih studija, ali i ukazali na probleme koji zahtijevaju prateću legislativu za lakšu organizaciju i provođenje takvih studija. Uz iskustva voditelja projekata, na radionici smo prikazali i europska iskustva u razvoju združenih studija i mogućnostima koje strane Zaklade pružaju hrvatskim znanstvenicima za uspostavljanje takvih suradnji. Stoga su na radionici sudjelovali i član Savjeta Zaklade prof. dr. sc. Pavel Zgaga sa Sveučilišta u Ljubljani te dr. Torsten Fischer i dr. Priya Bondre-Beil, programski direktori Njemačke znanstvene zaklade. Uz završnu radionicu tiskana je i publikacija *Združeni studiji* koja je strukturirano obuhvatila sva iskustva voditelja projekata i ponudila pregled temeljnih europskih dokumenata relevantnih za uspostavljanje združenih studija. Preporuke i zaključke s radionice uputili smo Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, Agenciji za znanost i visoko obrazovanje te rektorima hrvatskih sveučilišta (Prilog 5.).

U travnju održane su završne radionice za programe Združeni studiji i Kvaliteta u visokom obrazovanju te su tiskane istoimene publikacije.

U travnju održana je svečana dodjelna nagrade ZNANOST 2006.

U prosincu održan je okrugli stol „Mobilnost i priljev mozgova“

Tiskana je knjižica i brojni promotivni letci za programe i aktivnosti Zaklade.

Cjelodnevna je radionica **Kvaliteta u visokom obrazovanju** održana 25. travnja 2007. godine u Donjoj Stubici. Radionica je, uz voditelje financiranih projekata, okupila stručnjake iz područja kvalitete u visokom obrazovanju te potaknula rasprave koje su uključene u Zaključke s radionice. Zaključci se nalaze u Prilogu 6. ovog izvješća.

Kako bi se osigurala javna promocija dobitnika **nagrade ZNANOST**, Zaklada je u travnju, u suradnji s Novim listom, organizirala svečanu dodjelu nagrada. Na svečanoj dodjeli nagrada sudjelovali su brojni gosti, predstavnici sveučilišta i ministar znanosti, obrazovanja i športa.

Kako bi se sažeto predstavila naša iskustva na programima s područja priljeva mozgova, u prosincu 2007. godine je održan okrugli stol **Mobilnost i priljev mozgova**. Okrugli je stol voditeljima projekata bio prilika za predstavljanje projektnih aktivnosti kao i svojih iskustava prilikom dolaska ili boravka u Hrvatskoj. Osim iskustava voditelja projekata, predstavljen je i pregled legislative za znanstvenike-povratnike i znanstvenike koji dolaze na određeno vrijeme u Hrvatsku. Zaklada je pristupila analizi navedenih problema te odlučila poduzeti učinkovite korake kako bi se studentima i znanstvenicima olakšao dolazak i boravak u Hrvatskoj. Problemi koji su bili isticali sažeti su u zaključcima okruglog stola te su ponuđene preporuke i prijedlozi za njihovo rješavanje (Prilog 7).

Slijedom rasprava izrađeni su Zaključci temeljem kojih je Zaklada krajem 2007. godine krenula s izradbom **Foruma** na koji poziva sve studente, znanstvenike i odgovorne osobe nadležnih ministarstava i državnih službi

da svojim iskustvom, znanjem i savjetima upozore i pristupe rješavanju temeljnih problema koji se pojavljuju pri procedurama dolaska i boravka stranih studenata i znanstvenika u našoj državi. Osim što ovim forumom želimo neposredno pomoći svim studentima i znanstvenicima koji dolaze u Hrvatsku, svi savjeti i iskustva bit će objedinjeni u vodiču za studente i znanstvenike koji se vraćaju ili po prvi puta dolaze u Hrvatsku.

Zajedno s okruglim stolom, Zaklada je organizirala i tiskovnu konferenciju na kojoj je predstavljen i dobitnik EMBO potpore za uspostavu laboratorija za 2007. godinu, dr. sc. Bojan Žagrović.

Uz navedene publikacije, o aktivnostima Zaklade zainteresirani se mogu informirati iz mjesečnog elektroničkog Glasnika na kojeg se moguće predbilježiti putem mrežnih stranica Zaklade, ali i iz tiskanih Glasnika koji izlaze kvartalno.

2.3. Međunarodne aktivnosti

Nakon što je ukinut moratorij na prijavu za članstvo u Europskoj znanstvenoj zakladi (*European Science Foundation, ESF*) 2007. Zaklada je podnijela zahtjev za članstvo u toj prestižnoj organizaciji. Na 34. godišnjoj skupštini ESF-a, održanoj u Strasbourgu 30. studenoga 2007. godine, Zaklada je postala punopravnom članicom ove znanstvene organizacije.

Radi boljeg upoznavanja s procedurama Europske znanstvene zaklade vezano uz EUROCORES programe, osoblje Zaklade je sudjelovalo na radionici pod nazivom *Administrative and financial workshop – EUROCORES*. Organizator radionice bila je Europska znanstvena zaklada, a na njoj su bile predstavljene nove EUROCORES procedure koje će se početi primjenjivati od 2008. godini.

Uz aktivnosti vezane za pripremu dokumentacije za postupak učlanjenja u ESF, Zaklada je imala priliku ugostiti i dr. Johna Marksa, glavnog izvršnog direktora Europske znanstvene zaklade. Dr. Marks je posjetio Hrvatsku u listopadu 2007. godine te je u organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti održao predavanje pod naslovom *"How can Croatia benefit from the European Science Foundation?"*. Nakon predavanja, dr. Marks se sastao s čelnicima Zaklade gdje su obavljani razgovori vezani uz ulazak Zaklade u ESF, kao i razgovori o budućoj suradnji u programskim aktivnostima.

Zaklada je i u 2007. godini nastavila s aktivnim sudjelovanjem u Europskoj mreži istraživačkih karijera (*European Network on Research Careers – ENRC*). Mreža povezuje preko 40 europskih organizacija koji financiraju istraživanja, ministarstva i predstavnike Europske komisije koji se sastaju 2 puta godišnje da bi raspravljali o aktualnim temama vezanim uz istraživačke karijere, razmjenjivali međusobna iskustva te pokretali inicijative vezane za razvoj istraživačkih karijera na europskoj razini. U 2007. godini, u okviru ove mreže, održani su sastanci u travnju i u listopadu. Glavna tema 8. simpozija ENRC mreže, održanog u travnju 2007. godine, bila je suradnja između industrije i akademskih ustanova gdje je Zaklada predstavila svoj program Partnerstvo u temeljnim istraživanjima i razmijenila iskustva vezana uz trenutno stanje i jačanje suradnje između akademskog i privatnog sektora s ostalim predstavnicima mreže. Fokus 9. simpozija, održanog u listopadu, bio je na mobilnosti postdoktorskih istraživača, gdje je Zaklada također sudjelovala u razmijeni iskustava i predstavila svoje programe kojima potiče mobilnost znanstvenika.

U suradnji s Njemačkom znanstvenom zakladom organizirana je bilateralna radionica *Field Theory, Non-commutative Geometry and Strings*, Zagreb. Radionica je okupila hrvatske, njemačke i druge strane znanstvenike u navedenom znanstvenom području. Ovo je bio prvi korak u definiranju suradnje i razradi zajedničkih programa Zaklade i Njemačke znanstvene zaklade.

Zaklada sudjeluje i u pet Tempus projekata koji su namijenjeni međusveučilišnoj suradnji zemalja Europske unije s zemljama partnerima iz regija zapadnog Balkana, istočne Europe, srednje Azije, sjeverne Afrike i Bliskog istoka. Tempus projekti u kojima je Zaklada član konzorcija navedeni su u Tablici 6.

Tablica 6. Tempus projekti u kojima sudjeluje Zaklada

Tempus projekti	Cilj projekta
CREATE: <i>Stimulating Croatia's Entrepreneurial Activities and Technology Transfer in Education</i>	Stimulacija strukturnih reformi u sustavu visokog obrazovanja u Hrvatskoj, na način da se Hrvatska adaptira uvjetima razvoja ekonomije temeljene na znanju putem podržavanja suradnje sveučilišta i poslovne okoline, posebice stimulirajući aktivnosti koje proizlaze iz primijenjenih istraživanja prirodnih znanosti.
CBRC: <i>Capacity Building for Research in Croatia</i>	Uspostava ureda za znanost na hrvatskim visokoškolskim ustanovama, pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa i Nacionalnoj zakladi za znanost kako bi se olakšalo sudjelovanje u europskim programima, razvoj i implementacija znanstvenih strategija i izobrazbu akademskog i administrativnog osoblja u novoosnovanim uredima.
TRIUMPH: <i>Training for EU-liaison officers in Croatian Universities: pursuing Bologna and EU integration aims</i>	Poticanje daljnjeg napretka reforme hrvatskog visokog obrazovanja u skladu s principima Bolonjskog procesa te integracije visokoobrazovnog sustava u ERA-u uspostavljanjem nacionalne mreže ureda sa sjedištima na svim hrvatskim sveučilištima.
InterProject: <i>Enhancing Absorption Capacity of EU Programmes in Croatia</i>	Cilj projekta je diseminacija informacija o europskim programima i financijskim izvorima i rezultatima Tempus projekta prema specifičnim ciljanim grupama
COGNOSCENTE: <i>Establishing Interdisciplinary curricula and Centre for post-graduate studies and research in Cognitive Sciences in Croatia</i>	Istraživanje i pregled najboljih europskih interdisciplinarnih studijskih programa u području kognitivne znanosti te uspostava interdisciplinarnog Centra za kognitivne znanosti kao otvorenog sveučilišnog međunarodnog centra.

3. Imovina Zaklade

3.1. Prihodi Zaklade u 2007. godini

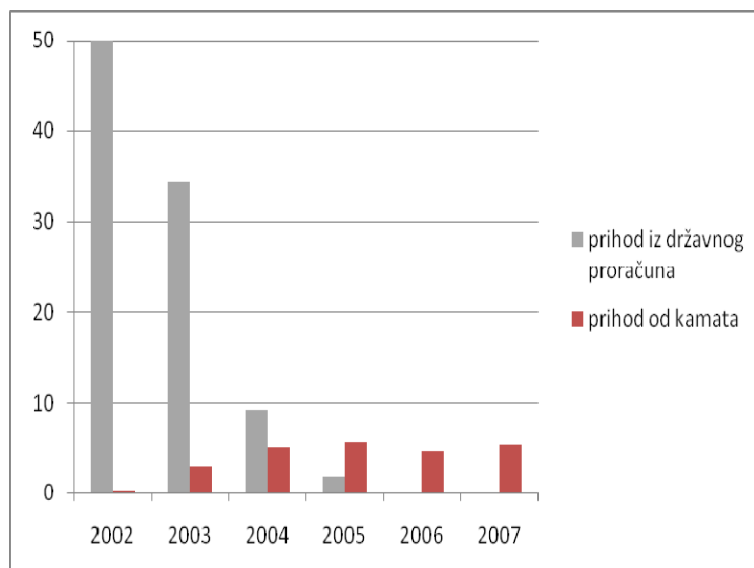
Zaklada je u 2007. godini imala 5.405.651,43 kuna prihoda, koji predstavljaju prihode od kamata na oročene depozite. Sav prihod u 2007. godini ostvaren je putem plasmana imovine (Tablica 7). Sredstva se oročavaju kod prvorazrednih poslovnih banaka, a radi postizanja što boljih uvjeta oročavanja pozivi za dostavu ponuda uvjeta oročavanja šalju se na tri banke (Raiffeisen banka, Zagrebačka banka i Privredna banka). Ovisno o financijskim potrebama Zaklade vezano uz isplate projektnih sredstava, sredstva se oročavaju najčešće na tri mjeseca, ili kraće.

Tablica 7. Prihodi od kamata u 2007. godini

Broj ugovora	Datum sklapanja ugovora	Rok deponiranja	Iznos depozita	Kamatna stopa	Prihod od kamate
Z000052028	14.12.06.	14.02.2007.	3.200.000,00	4,31%	23.019,10
Z000052010	14.12.06.	14.03.2007.	102.000.000,00	4,61%	1.139.837,01
Z000057353	05.01.07.	25.01.07.	1.500.000,00	2,70%	2.191,35
PBZ 8310165778	14.03.07.	16.04.07.	1.800.000,00	4,20%	6.825,00
PBZ 8310165785	14.03.07.	16.05.07.	2.300.000,00	4,35%	17.268,90
PBZ 8310165792	14.03.07.	14.06.07.	102.000.000,00	4,75%	1.221.205,48
Z000098746	31.05.07.	14.06.07.	2.000.000,00	3,30%	2.492,19
Z000102788	14.06.07.	16.07.07.	2.300.000,00	5,20%	10.244,70
Z000102796	14.06.07.	14.08.07.	800.000,00	5,50%	7.190,45
Z000102807	14.06.07.	14.09.07.	101.700.000,00	5,80%	1.455.569,93
Z000116357	20.07.07.	03.09.07.	2.000.000,00	6,10%	14.653,61
Z000135920	14.09.07.	15.10.07.	2.300.000,00	5,80%	11.039,88
Z000135946	14.09.07.	14.11.07.	3.400.000,00	5,80%	32.187,79
Z000135954	14.09.07.	14.12.07.	98.000.000,00	6,00%	1.434.068,41
Z000158420	06.11.07.	14.12.07.	3.000.000,00	5,90%	17.957,80
Pripis kamata za 2007.					9.899,83
UKUPNO:					5.405.651,43

Ukupna imovina Zaklade na dan 31. prosinca 2007. godine iznosila je 103.866.314,73 kuna. Od ukupne imovine Zaklade, oko 48% (49.773.216,50 kuna) je osnovna imovina koja, prema Zakonu o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj RH i Statutu Zaklade mora doseći 100.000.000,00 kuna. Osnovna imovina Zaklade raste proporcionalno uplatama iz državnog proračuna (sukladno članku 18. Zakona o zakladama i fundacijama i članku 10. stavku 3. Zakona o Nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj RH, Zaklada je obvezna u zakladni upisnik upisati povećanje osnovne imovine za iznos 50% godišnjih prihoda iz državnog proračuna) i ne smije se trošiti. Obzirom da ni u 2007. godini Zaklada nije primila niti jednu uplatu iz državnog proračuna, osnovna imovina Zaklade nije se povećala.

Slika 9. prikazuje prihode Zaklade u razdoblju od njena osnivanja do kraja 2007. godine. Posebno su prikazani prihodi iz Državnog proračuna, a posebno prihodi od kamata.

Slika 9. Prihodi Zaklade od njenog osnivanja

3.2. Rashodi Zaklade u 2007. godini

Rashodi Zaklade u 2007. godini iznosili su 8.763.285,84 kuna. Rashodi u najvećem dijelu (81%) podrazumijevaju troškove isplate projektnih sredstava, što je i osnovna svrha Zaklade. Rashodi su prikazani u Tablici 8. Uz navedene troškove, Zaklada je u 2007. godini ukupno utrošila 13.318,15 kn u investicije u računalnu opremu (dva računala i uredski pisač).

Tablica 8. Rashodi Zaklade

Elementi	Troškovi
1 Projekti, stipendije, nagrade	7.111.593,54
2 Naknada evaluatorima	87.677,11
3 Radionice	56.050,69
4 Publikacije	59.658,00
5 Troškovi objave natječaja	8.540,00
UKUPNO TROŠKOVI PROGRAMA	7.323.519,34
6 Troškovi plaća zaposlenika	526.806,68
7 Naknada članovima UO, IO, tajnica, sistem inženjer	421.858,78
8 Ostale naknade	982,73
9 Troškovi službenih putovanja	142.634,08
10 Izobrazba i stručno usavršavanje osoblja	31.000,00
11 Naknade zaposlenicima (prijevoz, regres)	27.400,00
UKUPNO TROŠKOVI OSOBLJA	1.150.679,27
12 Računovodstvene usluge	31.720,00
13 Odvjetničke usluge	23.424,00
14 Bankarske usluge	6.313,74
15 Najam prostora	15.600,00
16 Troškovi telefona	15.526,00
17 Poštarina	10.070,07
18 Uredski materijal	24.599,97
19 Sitni inventar	2.349,00
20 Troškovi prezentacije Zaklade	102.747,29
21 Međunarodna suradnja	35.401,19
22 Otpis dugotrajne imovine	20.408,71
23 Ostali nespomenuti troškovi (tečajne razlike, kamate...)	927,26
UKUPNO OPERATIVNI TROŠKOVI	289.087,23
SVEUKUPNO	8.763.285,84

3.2.1. Troškovi programa

Najveća stavka, kako svih troškova u 2007. godini tako i troškova programa, je isplata projektnih sredstava. U 2007. godini Zaklada je odobrila 12.622.497,00 kuna i isplatila 7.111.593,54 kuna za projekte, stipendije i nagrade. Sredstva za projekte isplaćuju se u polugodišnjim obrocima, a neki projekti odobreni su za financiranje na dulje od godinu dana. To znači da će više od polovice odobrenih sredstava biti isplaćeno u 2008. godini, a da je dio isplaćenih sredstava u 2007. odobren u 2006. godini.

Početkom 2008. godine, Zaklada je raspolagala sa 52.314.549,00 kuna programskih sredstava, od čega je 13.637.549,00 kuna odobreno za financiranje temeljem odluka Upravnog odbora. Ostatak, od 37.677.125,00 kuna raspoređen je u programe koji imaju otvorene natječaje.

Članovima Evaluacijskih odbora Zaklada isplaćuje naknadu od 1.000,00 kuna po danu rada na evaluacijskoj sjednici, ako sjednica traje dulje od četiri sata, odnosno 500 kuna ako sjednica traje kraće od četiri sata ili se provodi elektronički. Pored toga, Zaklada evaluatorima plaća putne troškove vezane uz evaluacijsku sjednicu te smještaj ako sjednica traje više dana. Kada se provodi istorazinska procjena (*peer review*), Zaklada ne plaća naknadu evaluatorima.

U 2007. godini Zaklada je organizirala radionicu i izdala publikacije „Združeni studiji“ i „Kvaliteta u visokom obrazovanju“ te organizirala nekoliko radionica koje su već opisane ranije u tekstu.

3.2.2. Troškovi osoblja

Zaklada je u 2007. imala 5 zaposlenih osoba u punom radnom vremenu, asistenticu predsjednika Upravnog odbora i programske koordinate. Tajnica Zaklade i sistem inženjer primaju redovitu naknadu, ali ne ostvaruju radni odnos sa Zakladom.

Članovi Upravnog odbora i Izvršnog odbora Zaklade primaju redovitu nagradu za rad u iznosu od 1.500,00 kuna (osim predsjednika Upravnog odbora koji prima naknadu od 2.500,00 kuna).

U troškove službenih putovanja uključene su dnevnice, putni troškovi i troškovi smještaja za Upravni i Izvršni odbor Zaklade te osoblje Zaklade.

3.2.3. Operativni troškovi

Troškovi prostora i ostali operativni troškovi u 2007. godini nisu bili visoki jer je Zaklada, dobrim dijelom, koristila infrastrukturu Rektorata Sveučilišta u Rijeci. No, s obzirom da u 2008. godini Zaklada planira preseljenje u novu zgradu, očekujemo porast ovih troškova.

Za knjigovodstveno-računovodstvene poslove i pravne poslove Zaklada koristi usluge knjigovodstvenog servisa, odnosno odvjetničkog ureda.

Najveća stavka operativnih troškova Zaklade odnosi se na troškove prezentacije Zaklade, koja uključuje i izradu, i tisak redovitog tromjesečnog tiskanog Glasnika, knjižice o Zakladi, letaka o programima Zaklade, kao i ostalih promotivnih materijala (mape, blokovi, kemijske olovke, šalice, vrećice).

ZAKLADA U 2008.

S ciljem razvoja novog strateškog plana Zaklade i provedbe Akcijskog plana za poticanje ulaganja u znanost i istraživanje, Upravni odbor je krajem 2007. započeo sa strukturiranjem aktivnosti i strateških područja za sljedeće četverogodišnje razdoblje. Sukladno strateškom planu koji će biti izrađen tijekom 2008. godine, bit će planirane i detaljno razrađene i aktivnosti Zaklade. S tim ciljem, Upravni odbor je za početak 2008. godine odredio niz dvodnevni sastanaka na kojima će se raspravljati sva relevantna područja i teme.

1. Provedba Akcijskog plana za poticanje ulaganja u znanost i istraživanje ("Akcijski plan 3%")

Vlada Republike Hrvatska prihvatila je Akcijski plan za poticanje ulaganja u znanost i istraživanja zaključkom na sjednici 18. travnja 2008. u čijoj izradi je sudjelovala i Nacionalna zaklada za znanost. Dosadašnje aktivnosti i programi Zaklade u potpunosti se podudaraju s ciljevima i zadatcima Akcijskog plana. Tim planom postavljaju su precizni zadatci Nacionalnoj zakladi za znanost koja postaje jedan od ključnih instrumenata za njegovu provedbu. Navodimo najvažnije zadatke Akcijskog plana koji se postavljaju Zakladi:

1. Najveći problem trenutačnog sustava financiranja znanstvenih istraživanja je nedovoljno prepoznavanje te stoga neadekvatno financiranje izvrsnosti i nedostatak „top-down“ pristupa znanstvenim istraživanjima. Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske je u posljednjih nekoliko godina pokrenula niz takvih programa, a u skladu sa svojim Strateškim planom 2004. – 2008. Stoga je Zakladu nužno restrukturirati i financijski ojačati, kako bi mogla preuzeti središnje mjesto u financiranju visokokvalitetnih i isključivo međunarodno recenziranih znanstveno-istraživačkih projekata, s naglaskom na područja prirodnih, tehničkih, biotehničkih i biomedicinskih znanosti. Zaklada će se ponajprije orijentirati na kompetitivno financiranje konkurentnih projekata. Vlada Republike Hrvatske obvezuje se da će tijekom 2009. osigurati sredstva nužna za novi iskorak hrvatske znanosti (npr. putem dodjele dionica, izdvajanjem određenog postotka od privatizacije, i dr. – što će biti definirano novim zakonom). Na temelju tih sredstava osnovat će se Fond Zaklade, a imovina Fonda moći će se ulagati sa svrhom povećanja ukupnog prinosa od ulaganja uz poštovanje načela sigurnosti ulaganja imovine, raznolikosti ulaganja i održavanja odgovarajuće likvidnosti. Društvo za upravljanje Fondom odabrat će se javnim natječajem na temelju kriterija koje utvrdi Upravni odbor Zaklade posebnim pravilnikom. Iz ostvarene dobiti Upravni odbor Zaklade pokrenut će novi program financiranja projekata koji će obuhvaćati sljedeće:
 - sredstva za pokretanje novih istraživačkih grupa (*Installation grant*);
 - visokokompetitivne projekte u unaprijed određenim područjima;
 - kolaborativne mreže izvrsnosti;
 - privlačenje najkompetentnijih znanstvenika iz svijeta
2. Od Zaklade se očekuje da nastavi s razvijanjem financijskih instrumenata za razvitak istraživačkih karijera.
3. Sustavno razvijanje poslijedoktorske faze i osamostaljivanje istraživača jedan je od ključnih zadataka Akcijskog plana. Zbog toga je potrebno pokrenuti financijske instrumente uspostavnih potpora (*installation grants*) za poslijedoktorande na nacionalnoj i na institucijskoj razini.
4. Uz odgoj i školovanje vlastitih istraživača, iznimno značajan preduvjet za razvoj istraživačkih i inovacijskih kapaciteta je privlačenje istraživača iz inozemstva, kako hrvatskih istraživača koji trenutno rade u inozemstvu, tako i stranih državljana. Zaklada i MZOŠ trebaju proširiti postojeće financijske potpore (Programi Gost i Povratnik Zaklade, Fond „Jedinstvo uz pomoć znanja“) i uspostaviti nove mehanizme financijske potpore znanstvenicima iz inozemstva koji dolaze raditi u Hrvatsku, kao i za stipendiranja doktoranada iz Hrvatske u njihovim laboratorijima u inozemstvu.
5. Tijekom 2008. i 2009. godine MZOŠ i Zaklada trebaju razraditi mjere koje će poticati suradnju istraživača i destimulirati zastarjele problematike i neproduktivna istraživanja.
6. Financijskim instrumentima MZOŠ i Zaklada razradit će sustav poticanja stvaranja kolaborativnih mreža izvrsnosti i okrupnjivanja istraživanja u kolaborativnim istraživačkim programima.

7. Zaklada će kvalitetno financirati najperspektivnije projekte i istraživače, te ciljanim natječajima poticati istraživanja u skladu s postavljenim prioritetima.
8. MZOŠ i Zaklada razvit će financijske instrumente kojima će se poticati komunikacija znanosti i javnosti, a sredstva koja gospodarstvo ulaže u na taj način verificirane projekte smatrat će se ulaganjem u temeljna istraživanja i kao takva će se moći iskoristiti za umanjenje porezne osnovice.
9. MZOŠ i Zaklada uvest će obvezu godišnjeg objavljivanja sažetaka za javnost o radu na ugovorenim projektima i organizirati njihovu prezentaciju na svojim internetskim stranicama.

2. Strateški plan 2008. - 2012.

Tijekom 2008. godine, Upravni odbor pristupit će izradbi novog strateškog plana za iduće četverogodišnje razdoblje. Strateški plan je temeljni dokument koji usmjerava i definira rad Zaklade, zadatke koji se planiraju postići i dinamiku njihovog ostvarivanja. Za svrhu raspravljanja glavnih odrednica rada Zaklade u sljedećem razdoblju, Upravni odbor tijekom 2008. godine planira održavanje nekoliko dvodnevni sastanaka. Posebna pozornost bit će posvećena fokusiranju strateških područja u koja će se vršiti dodatna ulaganja i čiji će se razvoj poticati.

Slika 10. Upravni odbor Zaklade na sjednici

Posebni naglasak razvoja strateškog plana Zaklade bit će i na uspostavljanju i daljnjem razvoju mreža suradnje sa stranim Zakladama i ustanovama. Pritom će Zaklada jačati postojeće inicijative u koje je uključena, ali će se dodatno razvijati i pokretati nove suradnje posebice sa sličnim centralnoeuropskim zakladama.

Dodatne rasprave usmjerene su k razvoju organizacijske strukture, odnosno definiranju i usmjeravanju organizacijske strukture. Pritom, posebno je potrebno dodatno definirati ulogu Savjeta Zaklade te fokusirati suradnju s Međunarodnim savjetom Zaklade.

3. Programi Zaklade

Krajem 2007. godine, u suradnji s Nacionalnim vijećem za znanost i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa dovršeni su uvjeti prijave na natječaj Uspostavne potpore koji će za prijavu biti otvoren 2008. godine. Taj natječaj prvi je korak u poticanju razvoja istraživačkih karijera, a izrađen je sukladno iskustvima Zaklade u natječaju EMBO *Installation Grants* i sličnim natječajima europskih zaklada. Radno tijelo Zaklade, Nacionalnog vijeća za znanost i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa će i u 2008. raditi na izradi natječaja kojima će se uspostaviti struktura podrške istraživačkih karijera.

U 2008. godini završavaju svi rokovi za prijavu na natječaje koji su raspisani sukladno Strateškom planu 2004.-2008. Paralelno s izradbom novog Strateškog plana radit će se i na raspisivanju novih programa. Pritom, Zaklada će otvoriti nove rokove za prijavu za programe mobilnosti mladih istraživača (PostDoc i Stipendije za doktorande) kao i program Partnerstvo u temeljnim istraživanjima kojim će se privlačiti izvanproračunska sredstva u financiranje znanstvenih istraživanja. Novi programi i njihovi proračuni bit će otvarani sukladno strukturi financiranja znanstvenih istraživanja u Republici Hrvatskoj i sredstvima kojima raspolaže Zaklada.

4. Međunarodne aktivnosti i programi

Kroz suradnju s Njemačkom znanstvenom zakladom, pokrenuta je izradba programa kojim će se financirati međunarodna suradnja hrvatskih i inozemnih istraživačkih grupa. Program će se raspisati tijekom 2008. a prijava će se sastojati od dva koraka – prvi korak je prijavljivanje bilateralnog simpozija kojim se pokreće i raspravlja suradnja istraživačkih grupa, a drugi korak je prijava zajedničkog projekta. Pritom, projekt mora financirati nacionalna ustanova te će se evaluacije provoditi neovisno.

Zaklada će i u 2008. godini nastaviti aktivno sudjelovati u Europskoj mreži istraživačkih karijera (*European Network on Research Careers* – ENRC). Na taj će način nastaviti suradnju i razmjenu iskustava te sudjelovati u

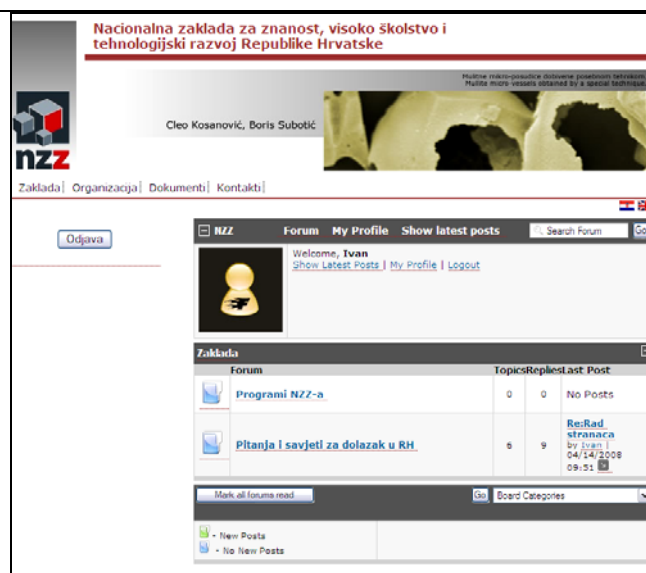
pokretanju novih inicijativa u području razvoja istraživačkih karijera zajedno sa srodnim organizacijama iz cijele Europe.

Na inicijativu Mađarske znanstvene zaklade (*Hungarian Scientific Research Fund*, OTKA), pokrenut je razvoj međunarodne istorazinske procjene (*peer review*) u centralnoj Europi u koju je uključena i Nacionalna zaklada za znanost. Suradnja zaklada s područja centralne Europe pokrenuta je s ciljem razvoja sustava evaluacija i imenovanja evaluatora koji bi omogućio međunarodnu suradnju i razvoj standarda evaluacijske procedure. Prvi sastanak udruženja održat će se tijekom 2008. godine u Opatiji.

5. Mobilnost i priljev mozgova

U prosincu 2007. godine Zaklada je održala Okrugli stol pod nazivom „Mobilnost i priljev mozgova“. Jedan je od zaključaka radionice bio i da će Nacionalna zaklada za znanost u budućnosti pokušati olakšati dolazak znanstvenicima u Hrvatsku. Stoga će Zaklada u 2008. godini pokrenuti Forum namijenjen znanstvenicima koji dolaze u Hrvatsku. Na Forum su pozvani svi znanstvenici koji su već došli u Hrvatsku kako bi svojim savjetima pomogli znanstvenicima koji tek namjeravaju doći u Hrvatsku. Osim toga, svi znanstvenici koji se susretnu s bilo kakvim problemom oko dolaska u Hrvatsku mogu se na Forumu obratiti za pomoć i Zakladi koja će u kontaktu sa nadležnim državnim tijelima pokušati pronaći rješenje za eventualne probleme.

Kako se pomoć ne bi pružala samo u situacijama kada se pojave problemi oko dolaska, Zaklada će tijekom 2008. godine organizirati i sastanak na kojem će se raspravljati o najčešćim problemima i pokušat će se pronaći generalna rješenja za budućnost. Sastanku će, osim predstavnika Zaklade i znanstvenika, prisustvovati i pozvani članovi nadležnih ministarstava (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo unutarnjih poslova) te će se pokušati pronaći zadovoljavajuća zakonska rješenja. Kod dolaska u Hrvatsku znanstvenicima problem predstavlja restriktivna zakonska regulativa, koja postoji u svrhu izbjegavanja rada na crno ili nelegalnog ulaska u Hrvatsku. Cilj je Zaklade, a trebao bi biti i cilj zakonodavca, da se znanstvenicima olakša dolazak i to na način da budu jedna od povlaštenih kategorija prilikom ulaska u državu.

Slika 11. Forum Zaklade

Zaklada planira izdati i vodič za znanstvenike koji dolaze u Hrvatsku. Vodič će sadržavati konkretne savjete oko dolaska u Hrvatsku, ali i zakonsku regulativu koja se tiče dolaska. Vodič će se nadopunjavati i mijenjati u skladu sa zakonskim izmjenama, te biti dostupan na mrežnim stranicama Zaklade.

6. Promocija aktivnosti Zaklade

Uz mjesečni elektronički i periodični tiskani glasnik, publikacije o završenim programima te letke, prezentacija programa i aktivnosti Zaklade tijekom 2008. godine bit će dopunjena izradbom dodatnih promotivnih i informativnih materijala te češćom zastupljenosti u medijima voditelja projekata koje financira Zaklada, a kroz koje će se prezentirati i rad, vrijednosti i misija Zaklade. Programi i uspješni pojedinci bit će predstavljeni u specijaliziranim televizijskim emisijama te specijaliziranim rubrikama dnevnih i tjednih novina.

Slika 12. Prezentacija Zaklade – tiskani glasnik, letak i prezentacija programa Zaklade

Nadalje, Zaklada planira nastavak suradnje s Novim listom na promociji znanstvenoistraživačkog rada tijekom studija u okviru zajedničkog projekta Nagrada ZNANOST, koji uključuje natječaj za nagradu ZNANOST te natječaj za Idejno rješenje skulpture nagrade ZNANOST. Natječaji će biti redovito predstavljani u Novom listu, a rezultati natječaja i vijesti o svečanoj dodjeli nagrada bit će objavljeni i u drugim medijima.

Dobitnici sredstava Zaklade u okviru programa Povratnik, Partnerstvo, Gost i Senior bit će predstavljeni tijekom svečanih potpisivanja ugovora ili kroz intervju u rubrikama i emisijama koje se bave znanosti.

Na svim hrvatskim sveučilištima te na institutima koji za to pokazuju zanimanje, administrativno osoblje održat će prezentaciju aktivnosti i financijskih instrumenata Zaklade, cilj kojih je programe približiti korisnicima. Prezentacije će biti održane u okviru drugih aktivnosti sveučilišta ili pojedinih fakulteta.

U skladu s razvijanjem strateškog plana Zaklade za sljedeće četverogodišnje razdoblje, redovito će se najavljivati i u medijima predstavljati novi programi i aktivnosti.

7. Aktivnosti u Europskoj znanstvenoj zakladi

S obzirom da Zaklada od siječnja 2008. godine stupa u punopravno članstvo Europske znanstvene zaklade (ESF), u 2008. godini će se intenzivirati aktivnosti vezane uz ESF. Kroz sudjelovanje na Generalnoj skupštini i relevantnim Stalnim odborima ESF-a (*Standing Committee*) Zaklada će biti uključena u razvoj budućih aktivnosti i programa ESF-a, kao i sudjelovati u oblikovanju znanstvene politike na europskoj razini. Osoblje Zaklade će sudjelovati na relevantnim sastancima te na taj način razmjenjivati iskustva i širiti partnerstva sa srodnim organizacijama. Putem svojim mrežnih stranica, Glasnika i prezentacija, Zaklada će intenzivno promovirati financijske instrumente ESF-a i poticati uključenje hrvatskih znanstvenika u različite aktivnosti i programe Europske znanstvene zaklade. Posebna promocija radit će se za teme EUROCORES programa na koje će biti organizirane gostujuće prezentacije na zainteresiranim ustanovama. Na ovaj način Zaklada će preuzeti proaktivnu ulogu u poticanju hrvatskih znanstvenika na međunarodnu suradnju i umrežavanje, kao i uspostaviti blisku suradnju s ostalim organizacijama sličnog karaktera.

Slika 13. Zemlje članice ESFa

ZAKLJUČAK

Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske formalno se priključila europskoj obitelji sličnih organizacija, postavši punopravnom članicom Europske znanstvene zaklade (*European Science Foundation*, ESF), a sadržajno - standardima i kvalitetom svojega djelovanja. Ulaganjem u ljude i ideje te poticanjem suradnje, promičući izvrsnost i pomažući projekte koji izravno doprinose razvoju Republike Hrvatske, Zaklada doprinosi uključivanju Hrvatske u Europski istraživački prostor te pomaže transformaciju hrvatskog društva u društvo znanja i gospodarstva temeljenog na znanju.

Dosadašnji rad Zaklade prepoznat je kao jedan od stupova izvrsnosti u hrvatskoj akademskoj zajednici. U protekle četiri godine Zaklada je razvila cjelovit instrumentarij za kvalitetno vrednovanje znanstvenog istraživanja i uspostavila mrežu evaluatora u zemlji i inozemstvu. Stoga Upravni odbor smatra da je Zaklada spremna za prihvaćanje uloge jednog od triju stupova financiranja znanstvenih istraživanja u Hrvatskoj u tijesnoj suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, nacionalnom Agencijom za znanost i visoko obrazovanje te agencijama osnovanim za provedbu nacionalne tehnologijske politike (Hrvatski institut za tehnologiju i Bicro). Usklađenim djelovanjem i sustavnom provedbom Akcijskog plana za poticanje ulaganja u znanost i istraživanje (hrvatski Akcijski plan 3%), u sljedećem srednjoročnom razdoblju moguće je i u Hrvatskoj stvoriti kapacitet za konkurentna znanstvena istraživanja koja će se moći transformirati prema kvalitetnom visokom obrazovanju, posebice doktorskim studijima, i predstavljati temelj za stvaranje dovoljno široke inovacijske baze sposobne za razvoj konkurentnih proizvoda i usluga. Zbog toga je potrebno osigurati uvjete za stalni priljev sredstava programima Zaklade, kako kroz Državni proračun, tako i kroz druge izvore, posebice ulaganjem dijela sredstava ostvarenih privatizacijom. Pored toga, potrebno je daljnje fokusiranje ulaganja Zaklade sukladno nacionalnoj razvojnoj strategiji, ali i strategijama znanstvenih i visokoobrazovnih institucija. Stoga će Zaklada prilikom odluka o dodjeli sredstava sve više inzistirati na jasno utvrđenim institucijskim strategijama i strateškim fokusima, posebice strategijama za razvitak istraživačkih karijera i poticanju mladih istraživača.

Vjerujemo da ovo izvješće omogućuje cjelovitu sliku o položaju i budućnosti Nacionalne zaklade za znanost te očekujemo aktivnu podršku Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske u ostvarivanju zacrtanih ciljeva jer jedino transformacija hrvatskog društva u društvo znanja (uključivši i gospodarstvo temeljeno na znanju) može jamčiti brži razvoj Hrvatske i bolji život svim njezinim građanima.

U Rijeci, 20. svibnja 2008.

Prof.dr.sc. Pero Lučin
Predsjednik Upravnog odbora

Popis priloga

- Prilog 1.** Popis financiranih projekata
- Prilog 2.** Dnevni red sjednica Upravnog odbora održanih u 2007. godini
- Prilog 3.** Preporuke o izbjegavanju sukoba interesa
- Prilog 4.** Službeni posjet Zaklade
- Prilog 5.** Zaključci radionice Združeni studiji
- Prilog 6.** Zaključci radionice Kvaliteta u visokom obrazovanju
- Prilog 7.** Zaključci s okruglog stola Mobilnost i priljev mozgova
- Prilog 8.** Natječaj za program Ishodi učenja
- Prilog 9 .** Natječaj za program Modeli financiranja studija
- Prilog 10.** Natječaj za program Uspostavne potpore
- Prilog 11.** Natječaj za program Izgradnja hrvatskog strukovnog nazivlja – projekt koordinacije
- Prilog 12.** Natječaj za program Europsko društveno istraživanje
- Prilog 13.** Financijsko izvješće Zaklade za 2007. godinu